

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra profesní přípravy

**Komparace metodiky služebního zákroku
ve vybraných státech EU**

Diplomová práce

**Comparison of methodology of duty intervention in selected member
states of the European Union**

Diploma thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

pplk. Mgr. Jan VÁŇA

AUTORKA PRÁCE

Bc. Aneta ŠVAJDOVÁ

PRAHA

2022

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Mikulovicích, dne 12. 3. 2022

.....
Aneta Švajdová

Anotace

Diplomová práce se zabývá problematikou služebního zákroku, zejména pak srovnáním jednotlivých služebních zákroků ve vybraných státech Evropské unie. Pozornost je akcentována na komparaci České republiky s Polskou republikou, Slovenskou republikou a v neposlední řadě se Spolkovou republikou Německo. V úvodní části této práce jsou vysvětleny základní pojmy vztahující se k této problematice. Dále jsou definovány a široce charakterizovány jednotlivé podmínky a zásady pro provedení služebního zákroku, včetně postupů při služebních zákrocích vzhledem k lokalitě a osobě pachatele. Jedna z kapitol je věnována výčtu a charakteristice existujících donucovacích prostředků. Poslední část zahrnuje porovnání postupů jednotlivých států při realizaci služebního zákroku s akcentem na vyvození rozdílů.

Klíčová slova

donucovací prostředky * použití zbraně * služební zákrok

Annotation

The thesis is addressed in the field of career development in the particular by comparing the various missions in the selected Member States of the European Union. Attention is also drawn to the background of the Czech Republic with the

Republic of Poland, the Slovak Republic and not least the Federal Republic of Germany. The main concepts relating to this issue are explained in the introductory part of this work. Furthermore the various conditions and principles for the implementation of the Staff Regulations including the procedures for missions in relation to the location and the person of the offender are defined and widely described. One chapter is dedicated to the enumeration and characterisation of existing enforcement devices. The last part includes a comparison of the national practices in the implementation of the coercive procedure.

Keywords

coercive measures * duty intervention * use of the weapon

Obsah

POUŽITÉ ZKRATKY	6
ÚVOD	7
1 CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÍCH POJMŮ	8
1.1 Služební úkon.....	8
1.2 Služební zákrok.....	8
1.2.1 Služební zákrok z hlediska správní vědy	9
1.2.2 Podmínky realizace služebních zákroků.....	9
1.2.3 Právní závaznost služebního zákroku	10
1.2.4 Hlavní zásady při provádění služebního zákroku	10
1.2.5 Postup při zákrocích z hlediska lokality	11
1.2.6 Postup při zákrocích vzhledem k osobě pachatele.....	12
2 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY	14
2.1 Donucovací prostředky v České republice	15
2.1.1 Hmaty, chvaty, údery a kopy	16
2.1.2 Slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek	16
2.1.3 K pojmu obušek a jiný úderný prostředek.....	17
2.1.4 Vrhací prostředek s povahou střelné zbraně s dočasně zneschopňujícími účinky	18
2.1.5 Vrhací prostředek nemající povahu zbraně	18
2.1.6 Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla ...	19
2.1.7 Vytlačování vozidla, štíty, koňmi	20
2.1.8 Služební pes.....	20
2.1.9 Vodní stříkač	21
2.1.10 Zásahová výbuška.....	21
2.1.11 Střelná zbraň	22
2.1.12 Hrozba namířenou střelnou zbraní	22
2.1.13 Varovný výstřel	23
2.1.14 Pouta	23

2.1.15	Prostředek k zamezení prostorové orientace	24
2.2	Oprávněné použití zbraně	24
3	VÝČET DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ V POLSKÉ REPUBLICE.....	26
3.1	Vzájemná policejní spolupráce České a Polské republiky.....	28
3.1.1	Účel a důvody přeshraničního pronásledování.....	29
3.1.2	Podmínky realizace přeshraničního pronásledování	29
3.1.3	Přeshraniční pronásledování do PR	29
3.1.4	Možnosti služebního zákroku za hranice ČR do PR.....	30
3.2	Případy mezinárodní spolupráce mezi ČR a PR	30
3.2.1	Přeshraniční pronásledování podezřelých občanů ČR s odcizeným vozidlem	30
3.2.2	Přeshraniční pronásledování občana Polské republiky s následnou dopravní nehodou, bez zranění osob	31
4	VÝČET DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ UŽÍVANÝCH NA ÚZEMÍ SPOLKOVÉ REPUBLIKY NĚMECKO.....	33
4.1	Policejní spolupráce mezi ČR a SRN	35
4.1.1	Důvody pronásledování.....	36
4.1.2	Přeshraniční pronásledování do SRN	37
4.1.3	Oprávnění a povinnosti policisty vykonávajícího přeshraniční pronásledování do SRN.....	37
4.1.4	Přeshraniční pronásledování do ČR.....	38
4.1.5	Ukončení pronásledování.....	38
5	VÝČET DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ UŽÍVANÝCH NA ÚZEMÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY	40
6	METODICKÁ ČÁST	41
6.1	Komparace metodiky služebního zákroku Policie ČR a Policie PR.....	41
6.2	Komparace metodiky služebního zákroku Policie ČR a Policie SRN ..	48
6.3	Komparace metodiky služebního zákroku Policie ČR a Policie SR.....	50
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58

POUŽITÉ ZKRATKY

ČR	Česká republika
ČÚZZS	Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva
EU	Evropská unie
HIV	Human Immunodeficiency Virus
IZS	integrovaný záchranný systém
KŘP	krajské ředitelství policie
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
OPL	omamné a psychotropní látky
OS	operační středisko
PČR	Policie České republiky
SRN	Spolková republika Německo
TČ	trestný čin
VRZ	výstražné zvukové a rozhlasové zařízení
VTOS	výkon trestu odnětí svobody

ÚVOD

Ztotožňuji se s tvrzením, že prioritou každého demokratického státu je zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku pro každodenní život občanů a správné fungování orgánů státní správy, dalších institucí a organizací. Největší odpovědnost za plnění těchto úkolů má policie.

Diplomová práce se snaží přinést ucelený náhled na oprávnění a povinnosti jednotlivých policejních sborů na území vybraných států Evropské unie. Konkrétněji se práce primárně zaměřuje na komparaci metodiky služebního zákroku v České republice, Polské republice, Slovenské republice a v neposlední řadě ve Spolkové republice Německo. A to z důvodu, že jde o ekonomicky, kulturně, historicky, politicky, mentalitou a policejně podobné státy.

Donucovací prostředky jsou policií využívány zcela běžně a denně. K užití každého z nich musí být policista řádně vyškolen a vycvičen, jinak není oprávněn jej používat. Lze konstatovat, že v rámci formování bezpečnostních složek každé země v řádu desítek let se jejich historie přizpůsobovala společenským zájmům příslušného státu.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a metodickou. Cílem první, tedy teoretické části, je charakterizovat a vymezit problematiku služebního zákroku, podmínky jeho realizace, právní zásady, jež je nezbytné dodržovat, a v neposlední řadě podmínky realizace služebního zákroku se zohledněním lokality a osoby pachatele. Dále pak představit výčet jednotlivých donucovacích prostředků a jejich charakteristiku.

V následné metodické části je primárně kladeno za cíl porovnat vybrané státy Evropské unie a jejich postupy při provádění služebního zákroku ve snaze vytyčit rozdíly. Cílem je tedy popis a nastínění práv a povinností Policie ČR v komparaci s policií dalších zvolených států a jejich příslušnými právními předpisy se zohledněním omezenosti dostupných zdrojů vybraných států. Jako smysl práce vnímám spíše náhled do vymezené problematiky s upozorněním na různé souvislosti, které se podílí na utváření výsledné podoby policejních sborů a v nichž je možné nalézat určitou podobnost.

1 CHARAKTERISTIKA ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pro účely této práce je vhodné objasnit základní pojmy, které se s danou tematikou pojí. Jedná se o pojmy: služební úkon, služební zákrok, donucovací prostředky.

1.1 Služební úkon

Dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky hovoříme o služebním úkonu v souvislosti s pravomocí policisty nebo zaměstnance policie. Jedná se o právní úkon, prostřednictvím něhož policista plní úkoly policie s tím rozdílem, že oproti služebnímu zákroku nedochází k užití zejména násilí fyzického. Nejčastěji jde o faktické pokyny, čímž se rozumí vyslovení zákazu nebo příkazu určitého jednání. Faktické pokyny mohou být provedeny ústně, posunkem nebo za pomoci technického zařízení. Jako příklad lze uvést výzvu k prokázání totožnosti nebo pokyn paží policisty při řízení provozu na pozemní komunikaci.¹

1.2 Služební zákrok

V rámci vymezení výše uvedeného pojmu pokládám za návazné zmínit komentář Šteinbacha, podle něhož je třeba ustanovení § 9 zákona č. 273/2008 Sb., o PČR, které pojednává o povinnosti policisty a zaměstnance policisty dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob, ale i své, vnímat s vědomím, že policie je represivním orgánem, který disponuje pravomocemi v podobě zásahu do integrity osob a v situacích, kdy by mohlo být ohroženo plnění úkolů, jdou tyto zásady do pozadí. Zejména pak při vykonávání některých typů zákroků.² Služební zákrok lze definovat jako nejdůraznější úkon za použití síly nebo hrozby jejího použití. Jedná se o takovou činnost policisty, při které používá oprávnění, případně donucovací prostředky nebo zbraně k odvrácení nebezpečí nebo překonání protiprávního jednání, kterým je ohrožován veřejný pořádek nebo bezpečnost osob a majetku. Policista je povinen provést služební zákrok i v době mimo službu, pokud došlo k bezprostřednímu ohrožení života, zdraví

¹ *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1.1.2009.* Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-743-0. str. 28.

² ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str. 12.

nebo svobody osob anebo majetku. Důležitým faktorem v této věci je tzv. správní uvážení, které spočívá v tom, že policista či policistka sami rozhodují o konkrétním služebním zákroku, a to způsobem, kdy musí sami zhodnotit konkrétní situaci a posoudit skutečný stav věcí.³

1.2.1 Služební zákrok z hlediska správní vědy

Z pohledu správního práva se pod pojmem služební zákrok rozumí úkony, které lze podřadit pod faktické pokyny a bezprostřední zásahy. Právní nauka definuje tyto úkony jako neformální činnosti orgánů veřejné správy, v rámci níž jednotlivé úřední osoby v konkrétních případech na základě a v mezích zákonného zmocnění zasahují do sféry práv a povinností fyzických a právnických osob.⁴ Tyto úkony jsou pro své adresáty závazné, a ti jsou pak tedy povinni na jejich základě něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět. Lze tvrdit, že služebním zákrokům nepředchází žádný formální postup, neboť realizace těchto úkonů v podstatě splývá s ohledem na jejich neodkladnost a naléhavost s „rozhodnutím“ ho provést. Služební zákroky můžeme spojovat s různorodým spektrem faktických jednání, např. zajištění osoby, umístění osoby do policejní cely, prohlídka osoby, vstup do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek, použití donucovacích prostředků aj.⁵

1.2.2 Podmínky realizace služebních zákroků

Platí, že pro provedení služebního zákroku musí být splněny minimálně tyto podmínky:

- existence zákonné úpravy povolující provedení takového zákroku;
- naléhavost (bezprostřední a zjevné ohrožení nebo porušení zájmu chráněného zákonem);
- subsidiarita (ve chvíli, kdy nebezpečí hrozící chráněnému zájmu nelze odvrátit jinak, př. využití mírnějších prostředků);

³ MURČEK, J. a kol. *Pořádková služba. Učební text pro SPŠ MV ČR*. Holešov: SPŠ MV ČR, 2004.

⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5. str. 110.

⁵ MATES, Pavel. *Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů. Trestněprávní revue* [online]. 2008, roč. 7, č. 5, str. 140 [cit. 22. 1. 2022]. ISSN 1213-5313. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

- přiměřenost (zásah musí být přiměřený s přihlédnutím ke chráněnému zájmu, osobě, použití prostředků, času, v tomto ohledu je vhodné mít na paměti, že hlavním smyslem bezprostředního zásahu není represivní působení, nýbrž odvrácení nebezpečí);
- vyhovění dalším podmínkám vyplývajícím ze zákona (např. povinnost výzvy, řádné poučení, protokolace).⁶

1.2.3 Právní závaznost služebního zákroku

Pojednáváme-li o povinnosti uposlechnout výzvu oprávněné úřední osoby nebo strpět a podrobit se prováděnému zákroku, je dáno, že občané jsou povinni podrobit se výkonu pravomoci úřední osoby, a to bez zohlednění jejich osobního názoru. Neexistuje tedy právo, které by umožňovalo osobě nejprve posoudit oprávněnost služebního zákroku a až následně posoudit, zda jej bude respektovat a podrobí se mu, či nikoliv. Je tomu tak proto, že při výkonu služebního zákroku musí úřední osoba rozhodovat neprodleně, popř. v krátkém časovém rozpětí. Osoba je tedy povinna se takovému zákroku podrobit a následně, pokud považuje zásah za ilegální, jí je umožněno uplatnit prostředky směřující k ochraně veřejných subjektivních práv, a to např. formou podání stížnosti. Pokládám za nezbytné připomenout, že tyto úkony musí být svým rozsahem, povahou, účelem a způsobem provedení v souladu s příslušnými právními předpisy a s pravomocemi úřední osoby.⁷

1.2.4 Hlavní zásady při provádění služebního zákroku

Podle Murčka je profesní úroveň policistů při provádění služebních zákroků podpořena dodržováním níže zmíněných zásad:

- **legality** (zákonnosti), která zaručuje provádění služebních zákroků výlučně na základě zákona a v jeho mezích (nutná existence zákonného zmocnění);

⁶ MATES, Pavel. *Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů. Trestněprávní revue* [online]. 2008, roč. 7, č. 5, str. 140–144 [cit. 22. 1. 2022]. ISSN 1213-5313. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

⁷ MATES, Pavel. *Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů. Trestněprávní revue* [online]. 2008, roč. 7, č.5, str. 140–144 [cit. 22. 1. 2022]. ISSN 1213-5313. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

- **oportunity** (účelnosti), jejíž podstata tkví v tom, že zákon o PČR stanoví okolnosti, kdy policista není povinen provést služební zákrok a dostává se mu možnosti jednat i rozdílným způsobem;
- **subsidiarity** (podpůrnosti) stanoví, že síly a prostředky policie mají být používány jen tehdy, pokud síly jiných orgánů nepostačují nebo nejsou z nějakých důvodů použity k zajištění veřejného pořádku;
- **přiměřenosti** (adekvátnosti) se projevuje v přiměřené volbě výběru prostředků, v intenzitě jejich užití a v časové přiměřenosti;
- **rychlosti** a **rozhodnosti** je důležitá zásada pro úspěšné provedení služebního zákroku, kdy je zapotřebí zvolit správnou a vhodnou taktiku a
- kvalifikovaně rozhodovat;
- **bdělosti** a **ostráživosti**, která se má podílet na omezení nebezpečí vzniku zranění nebo smrti.⁸

1.2.5 Postup při zákrocích z hlediska lokality

Místo, kde bude proveden zákrok, si policista zpravidla logicky nevybírání. Je –li to možné, přiklání se policista k takovému místu, kde by v případě zákroku neohrozil nezúčastněné osoby a především sám sebe či kolegu. Dojde – li ke služebnímu zákroku na veřejném místě, je třeba zohlednit možný zvýšený počet nezúčastněných osob, které se pravděpodobně pokusí probíhající zákrok ovlivnit. V souvislosti s veřejným prostranstvím je třeba brát v potaz i omezení z hlediska užití donucovacích prostředků, např. při varovném výstřelu je nutné zaujmout opatrný postoj ve smyslu, kam výstřel směřuje. Adekvátní je užití např. taseru nebo slzotvorného prostředku. Pokud se zaměříme na místa spíše odlehlá, můžeme tvrdit, že skýtají výhodu jak pro policisty, tak pro pachatele, a to proto, že policista nemusí být omezen svými povinnostmi z hlediska použití zbraně, avšak pachatel má zpravidla větší možnosti k útěku. V těchto případech je vhodné rovněž zvážit případnou pomoc od psovoda a zaměřit se na popis pachatele v případě jeho útěku. Dalším specifickým místem pro použití donucovacích prostředků nebo zbraně je dopravní prostředek, a to především z důvodu nezúčastněných osob, uzavřeného prostoru – užití slzotvorného

⁸ MURČEK, J. a kol. *Pořádková služba. Učební text pro SPŠ MV ČR*. Holešov: SPŠ MV ČR, 2004.

prostředku, v neposlední řadě i fyzika pohybu dopravních prostředků. Dalším místem pro provádění zákroků je obydlí a jiné prostory, které pro nás skýtají z pohledu pachatele znalost bytové jednotky, objektu, jednotlivých místností, tudíž i snazší možnost útěku tohoto pachatele. Dále je výhodou pachatele možnost rozmístit různé věci (zbraně), znalost rozmístění kamerových systémů a alarmů, tudíž může osoba zaregistrovat příchod policie dřív, než vstoupí do místnosti nebo objektu. Příjezd k obydlí by měl být již bez použití výstražného zařízení.⁹

1.2.6 Postup při zákrocích vzhledem k osobě pachatele

Pro volbu taktiky zákroku je podstatné mít informace o osobě, proti níž má být zákrok proveden. Nejadekvátnejší je, když policisté znají pachatele osobně. Pokud tomu tak není, může hlídka před příjezdem na místo události vyžádat informace cestou IOS. Je-li vyhodnoceno, že pachatel představuje potencionální hrozbu, je na místě ze strany policisty předvídat útok či útek takové osoby. V takovém případě je třeba zvážit připravenost služební zbraně a dle vlastního uvážení zbraň nabít. Je možné mít zbraň připravenou v pohotovostní poloze podél nohy, či mít na ní alespoň ruku v odjištěném pouzdře. Zaměříme-li se se na skupiny osob se zvláštním omezením podle ustanovení § 58 zákona č. 273/2008 Sb., o PČR zjistíme, že se tato omezení vztahují na zjevně těhotné ženy, osoby zjevně vysokého věku, osoby se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osoby zjevně mladší 15 let. Zjevné je to, co je očividné a na první pohled patrné. Platí ale výjimky, že pokud výše uvedené osoby útočí na život a zdraví policisty či ostatních osob, pak tato omezení nejsou platná. Tato omezení nevzejdou taktéž v platnost v případech způsobení větší škody na majetku, pokud nebezpečí za daných okolností nelze odvrátit jinak. V takových případech nepřísluší policistovi použít některé donucovací prostředky. Nesmějí se používat údery a kopy, prostředky s nesmrtícím účinkem, obušky a jiné úderné prostředky, vrhací prostředky mající povahu střelné zbraně s dočasně zneschopňujícími účinky, vrhací prostředky, dále pak vytlačování vozidlem, štítem, služební pes, zásahové výbušky, střelné zbraně, hrozba

⁹ KUŽELKA, Imrich. *Taktický postup při zákrocích*. Brno, 2020. Dostupné u: Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy- vzdělávací zařízení Brno.

namířenou střelnou zbraní ani varovný výstřel. Zmiňované omezení se nevztahuje na slzotvorné prostředky, zásahovou výbušku, vytlačování vozidlem a vytlačování štítem za předpokladu, že jsou použity proti skupině osob. Dalším typem osoby pachatele mohou být jedinci, kteří využívají výsad a imunit podle mezinárodního práva. V případě, že se dopustí protiprávního jednání, je policista povinen osobu na tuto skutečnost upozornit a poznamenat si její údaje, dále pak osobu bez dalších průtahů propustit a událost neprodleně nahlásit podle zásad hlášené služby. Pokud se osoba nadále dopouští protiprávního jednání, kterým je bezprostředně ohrožen život nebo zdraví osoby, policista okamžitě zamezí protiprávnímu jednání na základě zákona o Policii ČR, věc nahlásí jako mimořádnou událost a v případě nejasností kontaktuje MZV ČR. Potýká-li se policista s osobou nakaženou infekční chorobou, měl by chránit zejména své zdraví a život. Proto je ke každé osobě vhodné přistupovat s obezřetností a používat k tomu určené ochranné prostředky. Zvláště pak v případech zranění této osoby. Ochrannými prostředky se rozumí rukavice (gumové, taktické), brýle, respirátor, rouška. Další situací může být intervence s klientem pod vlivem návykové látky, čímž se rozumí např. situace, kdy policista zakročuje proti podnapilým osobám, které ohrožují svou vlastní bezpečnost nebo bezpečnost ostatních občanů, popř. se dopustili přestupku nebo trestného činu. Při zákroku proti podnapilé osobě se nejprve snažíme odvést tuto osobu mimo frekventované místo (vozovka, výskyt většího počtu osob), následně pak pracujeme na uklidnění takové osoby. Jedná-li se o osobu agresivní, je vhodné jednat důrazně a energicky, s možností použít donucovací prostředky. Pokud intervenujeme s klientem pod vlivem OPL, postupujeme obdobně jako u osob, co požíly alkohol. Je nutné mít na paměti, že tyto osoby mívají mnohdy nakažlivé onemocnění (žloutenka, HIV, svrab), chovají se nepředvídatelně, mívají abstinenční příznaky a mívají skryše v oděvu s ukrytou drogou a prostředky k její aplikaci. V mnoha případech je zdravotní stav takových osob vážný a vyžaduje příjezd lékaře, který rozhodne o následné hospitalizaci. ¹⁰

¹⁰ KUŽELKA, Imrich. *Taktický postup při zákrocích*. Brno, 2020. Dostupné u: Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy- vzdělávací zařízení Brno.

2 DONUCOVACÍ PROSTŘEDKY

Použití donucovacího prostředku nebo zbraně je jedním z nejrazantnějších oprávnění policisty. Primárně je třeba brát zřetel na znění čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky, který nám říká, že „*státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.*“¹¹ Před použitím donucovacího prostředku je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito donucovacího prostředku. Od výzvy s výstrahou je možné upustit v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví, anebo život nebo zdraví jiné osoby a služební zákrok nesnese odkladu. Zákon o Policii ČR stanovuje, že policista má oprávnění užít donucovací prostředek a zbraň za podmínky, že byl k jejich používání vycvičen. Donucovací prostředky lze vymezit jako právní nástroje, kterými disponuje příslušník bezpečnostního sboru, a které mu při provádění služebního zákroku umožňují odvrátit protiprávní jednání nebo nebezpečí, které ohrožuje veřejný pořádek nebo bezpečnost osob a majetku. Donucovacím prostředkem se rozumí bezprostřední zásah, který je reakcí na bezprostřední hrozbu. Donucovací prostředky se uplatňují zejména v situacích, kdy osoba klade aktivní odpor. Aktivním odporem rozumíme takový odpor, kdy je násilím bráněno policistovi v provedení zákroku. Dojde-li k tzv. pasivnímu odporu, znamená to, že osoba nepoužívá vůči policistovi násilí, ale odpírá vyhovění jeho pokynu, požadavku nebo výzvy a současně svým počínáním *ohrožuje bezpečnost osob, majetku nebo veřejný pořádek.*¹² Donucovací prostředky lze užít i proti zvířeti. O tom, jaký donucovací prostředek použije, policista rozhoduje sám, dle vlastního uvážení. Dle Vangeliho můžeme donucovací prostředky chápat jako *věcné prostředky nebo fyzické úkony, jejichž účelem je přímo působit na tělesnou integritu nebo psychiku fyzických osob, hrozbou jejich použití, za podmínek stanovených zákonem, s cílem přimět osobu ke splnění její právní povinnosti.*¹³ Jedná se o přímé donucení, při kterém je užitá

¹¹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky v posledním znění

¹² *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1. 1. 2009* Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-743-0. str. 112.

¹³ HAŠANOVÁ, J. *Použitie zbrane príslušníkom Policajného zboru v cestnej premávke*. In: *Zborník príspevkov z mezinárodnej vedeckej konferencie* [online]. Lucie Kurilovská a Robert Bozalka. Bratislava: Inštitút vzdelávania MS SR v Omšeni, 2019, str. 67. [cit. 25. 1. 2022]

fyzická síla. Za žádných okolností nesmí donucovací prostředky fungovat jako odplata nebo trest.

2.1 Donucovací prostředky v České republice

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, konkrétně § 52 taxativně stanovuje výčet jednotlivých donucovacích prostředků, které smí policista ve službě použít při plnění svých úkolů. Jiné donucovací prostředky použít nelze. Výjimkou by bylo jednání v některé z okolností vylučující protiprávnost např. v nutné obraně, krajní nouzi.

Výčet jednotlivých donucovacích prostředků:

- hmaty, chvaty, údery a kopy;
- slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek;
- obušek a jiný úderný prostředek;
- vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky;
- vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle § 56 odst. 5;
- zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla;
- vytlačování vozidlem;
- vytlačování štítem;
- vytlačování koněm;
- služební pes;
- vodní stříkač;
- zásahová výbuška;
- úder střelnou zbraní;
- hrozba namířenou střelnou zbraní;
- varovný výstřel;

- pouta;
- prostředek k zamezení prostorové orientace.¹⁴

2.1.1 Hmaty, chvaty, údery a kopy

První skupinu donucovacích prostředků zmíněných v zákoně o Policii ČR představují hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobran. Jde o ucelenou řadu především obranných prvků, při nichž policista nepoužívá žádné nástroje. Konkrétněji se jedná o fyzické techniky, které mají znaky bojových sportů, bojových umění a sebeobran. Hmaty rozumíme všechny techniky spojené s úchopem pachatele za některou část těla nebo oděvu a jeho znehybněním. Nejúčinnějšími hmaty jsou tlaky na citlivá místa a páky na kloubní spojení končetin pachatele. Do skupiny chvatů můžeme např. zařadit techniky přehozů, porazů a podmetů. Hmaty a chvaty užíje policista v situacích, kdy se osoba po předchozí výzvě odmítá podrobit např. předvedení. Údery definujeme jako pohybové techniky spočívající v rázovém přenosu kinetické energie do objektu za pomoci horních končetin, popř. hlavy – pěst, dlaň, čelo, loket. V neposlední řadě je na místě zmínit kopy, které taktéž patří do skupiny defenzivních technik, prováděných za pomoci dolních končetin. Kopy mají leckdy delší dosah než údery. S ohledem na uniformu policisty je možné je vést maximálně do oblasti od ramen po pas a od pasu dolů. ¹⁵ Údery a kopy jsou užívány zejména v situacích, kdy je třeba zastavit bezprostřední útok a k získání prostoru a času a pro případné užití adekvátnějších donucovacích prostředků. ¹⁶

2.1.2 Slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek

Do této skupiny řadíme zejména ty donucovací prostředky, které se vyznačují dočasnou schopností pachatele zneschopnit, znehybnit či zabránit mu v násilné činnosti, aniž by způsobovaly zranění nebo trvalé následky. Ustanovení zákona o Policii ČR zahrnuje prostředky s nesmrtícím účinkem tzv. non – lethal weapon, překládány do českého jazyka formou termínu neletální prostředek.

¹⁴ Zákon č. 273/2003 Sb., o Policii České republiky v posledním znění

¹⁵ HRAZDÍRA, Ivo. *Základy metodiky výcviku a taktiky služebních zákroků*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1996. ISBN 80-85981-25-4. str. 7.

¹⁶ *Metodická příručka č. 1/2008, ředitele služby pořádkové policie k používání donucovacích prostředků*. v Praze, 2008. Dostupné pod č. jednacím: PPR -22457-4/ČJ-2008-99UP.

Jde o elektrické prostředky, obzvláště o tzv. elektrické paralyzéry, které fungují na principu vyslání elektrického výboje při kontaktu s lidským tělem, čímž dojde k dočasnému ochromení kosterního svalstva. Dále pak slzotvorné prostředky, které účinkují na organismus za pomoci dráždivých látek např. typu OC (*rostlinný alkaloid capsaicin, který je obsažen v pálivých papričkách*).¹⁷ V neposlední řádě stojí za zmínku tzv. jiný dočasně zneschopňující prostředek, kterým může být např. akustické zařízení, které se používá proti jednotlivci i skupině osob a funguje na principu využití infrazvuku.

V souvislosti se slzotvornými prostředky je třeba mít na mysli, že je vhodné je užít především na volném prostranství se zohledněním směru a síly větru.

2.1.3 K pojmu obušek a jiný úderný prostředek

Pojem obušek a jiný úderný prostředek představuje instrumenty používané k vedení tupého úderu, tedy teleskopické obušky, pryžové obušky, tonfy, distanční tyče atd. Slouží zejména k překonání odporu, kterým se osoba brání donucování ke splnění právní povinnosti nebo obraně policisty proti fyzickému útoku osoby. Z hlediska platných právních norem je nutné omezit údery na svalnatá místa těla, kde se nenacházejí důležité orgány. Místem vhodným k úderu obuškem jsou záda, hýždě, stehna a paže. Je zakázáno používat údery na hlavu, krk, ledviny, břicho apod. Úderem do svalnaté části těla docílíme jen krátkodobého vyřazení útočníka nebo jeho zastrášení. Zvláště zimní oděv snižuje účinnost zásahu, zde se doporučuje opakovaně zasahovat předsunuté předloktí útočníka, které nebývá dokonale kryto oděvem. V současné době jsou policisté vyzbrojeni krátkým pryžovým obuškem a také obuškem s příčnou rukojetí z tvrzeného plastu, tzv. tonfou. Je na zvážení policisty, který z těchto prostředků bude při službě preferovat. Tzv. protikonfliktní policejní týmy, určené k vyjednávání s útočníky, jsou vybaveny kovovými teleskopickými obuškami, které jsou nošeny složené skrytě ve vnitřní kapse kombinézy, aby policista vzbuzoval dojem, že není ozbrojen. Je použit pouze při útoku na policistu. Ve Velké Británii nosí policisté obušek ze stejného důvodu ve vnitřní kapse saka. Hlavní výhodou

¹⁷ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str. 106 – 107.

všech druhů obušků, které nahradily historickou šavli, je třeba spatřovat v tom, že prodlužuje účinný dosah policisty při zásahu. Obušek tonfa poskytuje ve srovnání s běžným obuškem mnohem širší spektrum obranných a útočných technik - údery přímé nebo švihové, techniky škracení, páčení, porazy a kryty na všechna tělesná pásma. Jejich plné využití však vyžaduje speciální výcvik.¹⁸

2.1.4 Vrhací prostředek s povahou střelné zbraně s dočasně zneschopňujícími účinky

Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva (dále jen „ČÚZZS“) řadí tato zařízení s nesmrtícím účinkem na základě jejich technické konstrukce mezi střelné zbraně ve smyslu zákona o zbraních. Jsou dostupné pouze pro držitelé zbrojního průkazu. Jde např. o vystřelovače těles, které vyvolávají zneschopňující účinek zasažené osoby. V případě tzv. komerčně označujícího prostředku FLASHBALL jde o zásah míčkem, při němž dojde k předání kinetické energie. Co se týče účinku, je takový zásah srovnatelný s jedním z donucovacích prostředků – úderem. Dále do této skupiny řadíme prostředky označované výrazem PEPPERBALL, které se vyznačují schopností vyvolat účinky podobné jako při užití slzotvorného prostředku. Sbalená síť může být rovněž tělesem vystřeleným z vrhacího zařízení - je schopna po zasažení osoby omezit její volný pohyb a působí tak dočasně zneschopňujícím účinkem. Podle Bílka lze za neznámější a nejdiskutovanější prostředek považovat distanční elektrický paralyzér, který vystřelenými elektrodami dočasně znehybňuje kosterní svalstvo. Dále do této skupiny patří zařízení TASER, který funguje na principu *cíleného vymetení dvou elektrických kontaktů nesoucích vodivý drát, které po dotyku s lidským tělem vytvoří elektrický obvod a na distanční vzdálenost předají dotčenému organismu paralyzující elektrický výboj.*¹⁹

2.1.5 Vrhací prostředek nemající povahu zbraně

Mezi vrhací prostředky, jež dle ČÚZZS nemají povahu technické konstrukce zbraně, patří např. moderní vystřelovače lapacích sítí. Neusmrcující vrhací

¹⁸ ŠČUREK, Radomír. Použití donucovacích prostředků Policie ČR. [online]. Ostrava: Vysoká škola báňská. [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: Použití donucovacích prostředků Policie ČR (vsb.cz). str. 8.

¹⁹ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str. 108.

prostředek, který by na základě jeho technických parametrů ČÚZZS svým správním rozhodnutím řadil mezi střelné zbraně do příslušné kategorie podle zákona o zbraních, je na místě považovat maximálně za donucovací prostředek podle § 52 písm. d).²⁰

2.1.6 Zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný

prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla

Pro účely této práce je na místě vymezit i zastavovací pás, což je technické zařízení sloužící k násilnému zastavení vozidla, které je osazené hroty, tudíž poškodí řidičovu pneumatiku a znemožní mu tak pokračovat v jízdě. *„Při použití je prostředek umístěn v jízdni dráze v místě předpokládaného průjezdu vozidla, které má být zastaveno.“*²¹ Použití těchto donucovacích prostředků tak může sloužit k zastavení nebo ke znemožnění odjezdu vozidla. Používá se především v situacích pronásledování nebezpečného pachatele nebo v případě, kdy zákon umožňuje použití zbraně. Je vhodné mít na mysli, že je nutné k jeho použití zvolit takové místo, aby nedošlo k ohrožení života, zdraví a majetku dalších účastníků silničního provozu, popř. dalších nezúčastněných osob. Policista je oprávněn použít zastavovací pás a jiné prostředky k násilnému zastavení vozidla v případech, kdy řidič opětovně neuposlechne výzvy nebo znamení k zastavení. Pod jinými prostředky k násilnému zastavení vozidla si můžeme představit cokoli, čímž je policista schopen násilně zastavit vozidlo nebo zabránit jeho odjezdu. Neurčitý právní pojem „jiný prostředek“ může mít podobu fyzické věci, např. imobilizační technické zařízení, ale také specifického opatření, které spočívá v záměrném vytlačení zájmového dopravního prostředku policejním vozem ze své jízdni dráhy. Zahrazení cesty vozidlem spočívá v úmyslném

²⁰ VANGELI, B.: *Zákon o Policii České republiky*. Komentář. 2. vydání [online]. Praha: C. H. Beck, 2014 [cit. 2. 2. 2022]. ISBN 978-80-7400-543-5. Dostupné z: *Zákon o Policii České republiky Beck-online*.

²¹ *Metodická příručka k použití zastavovacích pásů*. Praha, 2014. Dostupné u: Policejní prezidium České republiky.

vytvoření překážky, která jedoucí dopravní prostředek přiměje k zastavení nebo stojícímu dopravnímu prostředku neumožní zahájit jízdu.²²

2.1.7 Vytlačování vozidly, štíty, koňmi

Výše zmíněné donucovací prostředky mají využití zejména při služebních zákrocích proti skupinám osob v souvislosti s renovací veřejného pořádku a vytlačení osob z určitého prostoru (např. z fotbalového hřiště). Je třeba respektovat zásadu přiměřenosti a umožnit osobám opustit prostor a zajistit před prostředky ustupujícím osobám stav bez případné možnosti vzniku zranění. Dojde – li k vytlačování pomocí štítu, hovoříme nejčastěji o situacích, kdy je třeba přimět větší počet osob k opuštění prostoru nebo k zamezení jejich vstupu do vymezeného prostoru. Ve výzbroji bezpečnostních sborů můžeme již vnímat i štíty, které mají vypouklý tvar směrem od policisty, mají kombinovaný mechanismus s elektrickým paralyzérem a jsou určeny především na zásahy proti agresivním či intoxikovaným jedincům. K vytlačování koněm se přistupuje zpravidla proti skupině osob, po které se vyžaduje opuštění určitého prostoru (např. nezákonné demonstrace, manifestace, výtržnosti při sportovních utkáních atd.), jestliže vytlačování štítem by nebylo dostatečně účinné a vytlačování vozidlem nelze provést, např. z důvodu různorodosti terénu. Jen zvíře, jež absolvovalo výcvik k provádění specifické kynologické činnosti v rámci policejní služby pod vedením policisty se zvláštní odbornou kvalifikací jezdce, může být používáno k danému zákroku. Právní úprava nevylučuje ani možnost využití všech tří forem vytlačování.²³

2.1.8 Služební pes

Služebním psem se rozumí zvíře vycvičené k provedení specifické kynologické činnosti v rámci policejní služby pod vedením psovoda. Služebního psa se jakožto donucovacího prostředku používá k zastrahování prostřednictvím štěkání, popř. ke kousání, chytání a držení pachatele za oblečení. Podle situace se zvažuje použití psa s náhubkem či bez. Např. proti ozbrojeným, agresivním

²² ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str. 109–110.

²³ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str. 110–111.

osobám, kdy hrozí útok nebo když je ohrožován život, zdraví a nelze účelu zákroku dosáhnout mírnějšími donucovacími prostředky, je možné využít psa bez náhubku. Psa s náhubkem je přiměřené použít např. ve chvílích, kdy se pachatel snaží uniknout a není tolik nebezpečný. Mimo jiné může služební pes přispět k pátrání po ukrytých osobách, věcech (drogy, mrtvoly, výbušniny), ke stopování, k olfatické identifikaci stop a osob jako důkazu v trestním řízení, popř. při záchranných pracích při živelních pohromách a haváriích v režimu zákona o IZS. Přičemž použití služebního psa v právním režimu § 53 zákona o policii jako donucovacího prostředku nelze zaměňovat s výše zmíněnými úkony.

2.1.9 Vodní stříkač

Pod vodním stříkačem si můžeme představit policejní nebo hasičskou mobilní cisternovou techniku. Nevylučuje se ani použití požárního hydrantu. Náplní vodního stříkače je standardně voda nebo roztok vody a slzotvorného prostředku s využitím přiměšovacího zařízení. Obsluhovat vodní stříkač mohou policisté výškolení pro činnosti řidiče vozidla a obsluhy ovladače proudnice vody. Nejčastěji se vodní stříkač používá proti zastavení, rozprášení či k vytlačení většího počtu agresivních osob z určitého místa (typicky při demonstracích, kdy dochází k projevům násilí, ohrožování lidských životů a ničení majetku).²⁴

2.1.10 Zásahová výbuška

Jedná se o speciální předmět, který působí na lidské smysly prostřednictvím světelných a akustických efektů různé intenzity. Výbuška může být také slzotvorná. Využití zásahové výbušky spočívá v krátkodobém zneškodnění nebezpečného pachatele a dalších osob, které páchají zvláště závažné úmyslné trestné činy. Je třeba nezaměňovat použití zásahové výbušky s použitím výbušniny, protože výbušniny lze použít jen za podmínek stanovených § 38 odst. 4 a § 56 odst. 1 a 5 za předpokladu, že jde o jejich použití jako zbraně.

²⁴ Metodická příručka č. 1/2008, ředitele služby pořádkové policie k používání donucovacích prostředků. v Praze, 2008. Dostupné pod č. jednacím: PPR -22457-4/ČJ-2008-99UP.

Zásahová výbuška se od výbušnin liší tím, že nemá vedle zvukového a světelného efektu mechanické účinky na tělo osoby.²⁵

2.1.11 Střelná zbraň

Tento donucovací prostředek lze užít v případech zákroků proti nebezpečným pachatelům. Zákon hovoří zejména o situacích, kdy policista vykonává zákrok se zbraní v ruce, osoba klade aktivní odpor, ale nejsou splněny podmínky pro použití zbraně a není účelné ani bezpečné vracet zbraň zpět do pouzdra nebo by použití jiných donucovacích prostředků nebylo efektivní. Je třeba brát v potaz, že k úderu je na místě použít zbraň zajištěnou nebo takovou, která disponuje mechanismem, jež jistí proti náhodnému výstřelu.²⁶

2.1.12 Hrozba namířenou střelnou zbraní

Před tím, než policista přistoupí k hrozbě namířenou střelnou zbraní nebo k varovnému výstřelu, by měl zvážit, zda sledovaného účelu není možné dosáhnout jinak. Jde o donucovací prostředek, který je účinný jakožto odstrašující element na psychiku jedince. Uplatňuje se v situacích, kdy jsou splněny podmínky pro použití donucovacích prostředků podle § 53 a nelze vyloučit, že situace může vyeskalovat tak, že dojde ke splnění zákonných podmínek pro použití zbraně podle § 56. O donucovací prostředek „hrozba namířenou střelnou zbraní“ se jedná v momentě, kdy dojde k záměrnému namíření hlavně střelné zbraně na konkrétního jedince. Tento úkon bývá doprovázen slovními pokyny např. „RUCE VZHŮRU“, „NEHÝBEJTE SE.“ Nutno podotknout, že je na zvážení policisty, zda nelze požadovaného účelu sledovaného služebním zákrokem dosáhnout za použití jiného donucovacího prostředku.²⁷ Hrozbu namířenou střelnou zbraní a varovného výstřelu použije policista zejména k zabezpečení vlastní bezpečnosti nebo bezpečnosti jiné osoby před protiprávním útokem, pokud útok bezprostředně hrozí, trvá nebo s největší pravděpodobností bude pokračovat, dále pak v případech zamezování

²⁵ VANGELI, B.: *Zákon o Policii České republiky*. Komentář. 2. vydání [online]. Praha: C. H. Beck, 2014 [cit. 2. 2. 2022]. ISBN 978-80-7400-543-5. Dostupné z: *Zákon o Policii České republiky* - Beck-online.

²⁶ VANGELI, B.: *Zákon o Policii České republiky*. Komentář. 2. vydání [online]. Praha: C. H. Beck,

²⁷ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str. 113.

útěku prchající osoby, jež byla přistižena při páchání úmyslného TČ nebo je podezřelá z jeho páchání, popř. která je nebo má být eskortována. Taktéž lze tohoto donucovacího prostředku užít v souvislosti se zabráněním násilného vstupu nepovolaných osob do chráněných objektů, prostorů nebo na místa, kam není vstup povolen.²⁸

2.1.13 Varovný výstřel

Varovný výstřel lze pokládat za jeden z nejdůležitějších donucovacích prostředků používaných zejména v situacích, kdy je třeba varovat osobu, že v případě neuposlechnutí výzvy může následovat mířená střelba. Varovný výstřel je nezbytné vést tak, aby nedošlo k ohrožení životů a zdraví osob, proto je zapotřebí nejprve zmapovat okolí – koncentrace osob, hustota silničního provozu, bytová zástavba, terén, noční a denní doba, povětrnostní podmínky. Varovný výstřel není možné použít jako opětovnou výzvu nebo znamení k zastavení dopravního prostředku.

2.1.14 Pouta

Tímto pojmem se rozumí obvyklá kovová zaklapávací pouta s řetízkem nebo kloubovým mechanismem, jednorázová plastová nebo textilní pouta, poutací popruhy, pevné lano a pouta s poutacím opaskem. Pouta se uplatňují zpravidla v situacích, kdy je potřeba omezit pohyb horních končetin, a to spoutáním rukou před nebo za tělem. Hovoříme – li o osobě, jejíž ruce jsou spoutány vpřed, tak lze vysuzovat, že je taková osoba schopna udržovat stabilitu, je schopna např. konzumovat potraviny a nutno podotknout, že je taktéž schopna atakovat policistu nebo jinou osobu. Pakliže dojde k volbě způsobu spoutání osoby za zády, je možnost útoku markantně omezena. Z pozice policisty je na místě zohlednit při provádění souvisejících činností (např. vystupování z dopravního prostředku), že osoba může při nedostatečné stabilitě snadno upadnout a zranit se.

²⁸ Metodická příručka č. 1/2008, ředitele služby pořádkové policie k používání donucovacích prostředků. v Praze, 2008. Dostupné pod č. jednacím: PPR -22457-4/ČJ-2008-99UP.

2.1.15 Prostředek k zamezení prostorové orientace

Prostředek k zamezení prostorové orientace disponuje schopností omezit funkčnost smyslových orgánů jedince, a to např. zraku ve smyslu redukce schopnosti vnímat světlo, tvary a barvy a případně i sluch ve smyslu vlivu na schopnost registrovat zvuky. Tím dochází ke způsobení značného omezení prostorové orientace jedince (např. zatmavené lyžařské brýle). Užití tohoto donucovacího prostředku je na místě zejména při činnostech eskortního charakteru.²⁹

2.2 Oprávněné použití zbraně

„Zbraní se rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.“³⁰ Bílek zahrnuje pod pojem „zbraň“ *„střelnou zbraň včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo.“³¹* Zákonným předpisem pro policii je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který podmínky použití zbraně stanoví v ustanovení § 56.

Policista je oprávněn použít zbraň:

- v nutné obraně nebo krajní nouzi;
- jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt;
- aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet;
- nelze-li jinak překonat aktivní odpor, směřující ke zmaření jeho závažného zákroku;
- aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor;

²⁹ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str. 113.

³⁰ *O trestním právu srozumitelně*. *trestni-rizeni.com* [online]. [cit. 11. 2. 2022]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/zbran>

³¹ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str. 123–124.

- nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví;
- jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby;
- ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.³²

Použití zbraně je až na poslední dva zmíněné body možné pouze za podmínky, že užití donucovacího prostředku by bylo zřejmě neúčinné. Policista nese odpovědnost před tím, než použije zbraň, vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby nadále nepokračovala ve svém protiprávním jednání, s výstrahou, že bude použito zbraně. Jestliže je ohrožen život nebo zdraví policisty nebo jiné osoby a zákrok nesnese odkladu, je možné od výzvy s výstrahou upustit. Je povinností policisty dbát nutné opatrnosti při použití zbraně, především neohrozit život jiných osob a co nejvíce šetřit životy osoby, proti níž zákrok směřuje.

³² ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6. str.123.

3 VÝČET DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ V POLSKÉ REPUBLICE

Pro to, aby mohli policisté plnit zákonem stanovené úkoly, jim dal polský stát k dispozici řadu pravomocí, včetně možnosti použití prostředků přímého donucení a střelných zbraní. Tyto pravomoci samozřejmě podléhají zákonným limitům nezbytných k realizaci různých forem donucení. Zákon o donucovacích opatřeních a střelných zbraních v článku č. 39 odst. 3 stanovuje, že bez ohledu na povinnosti uvedené v odst. 1, je policista povinen neprodleně informovat příslušného nadřízeného o provedeném služebním zákroku a nadřízený následně stanoví, zda bylo použití donucovacích opatření a střelných zbraní v souladu s právním řádem či nikoliv.³³

Dne 5. června 2013 nabyl platnosti zákon ze dne 24. května 2013 o přímých donucovacích opatřeních a střelných zbraních (o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej), který komplexně upravuje práva a povinnosti subjektů, které plní úkoly v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti. Základem pro použití přímých donucovacích opatření jsou události nebo situace, které se vyznačují znaky porušení právního řádu a zásad společenského života. Tím se rozumí takové jednání, které ohrožuje život nebo zdraví osob, lidskou důstojnost, čest a majetek. Záminkou pro použití donucovacích prostředků mohou být i situace, kdy osoba neuposlechne příkazu policisty jednat v souladu se zákonem. Při použití donucovacího prostředku je třeba zvážit, zda je jejich použití nezbytné k dosažení vytyčených cílů a následně pak zvolit takový způsob jejich provedení, který způsobí co nejmenší újmu.³⁴ Otázka použití donucovacích opatření je dle autorů jedním z nejcitlivějších úkonů ve službě policisty. Na jednu stranu společnost očekává, že policie bude jednat rozhodně a efektivně, a na straně druhé se objevuje kritika jednání policistů v situacích, kdy v důsledku použití donucovacích opatření došlo k poškození majetku, zranění osoby nebo v horším případě byla způsobena smrt. Stává se, že v případě, kdy policista upustí od použití donucovacího prostředku, je jeho počínání následně ze strany

³³ GRYGUTIS, Andrzej. *Analiza uzycia i wykorzystania srodkow przymusu bezposredniego oraz broni palnej na podstawie wybranych zdarzen*. Katowice, 2017. Dostupné u: Szkoła Policji w Katowicach. str. 4–5.

³⁴ *Użycie broni palnej jako środka przymusu bezpośredniego. Aspekty prawne.*, red. R. Netczuk, Katowice, 2015. str. 276-277

veřejnosti vnímáno jako určitá forma neschopnosti. Když však dojde k situaci, kdy policie použije donucovací prostředky a dojde např. ke zranění osoby, mnohdy se pak stanou terčem kritiky a veřejnost žádá o vyvození důsledků pro zasahující příslušníky policie.³⁵

V zákoně o přímých donucovacích opatřeních a střelných zbraních jsou jednotlivé donucovací prostředky popsány v článku č. 12:

1. Použití fyzické síly ve formě technik:

- a) doprava;
- b) obrana;
- c) útok;
- d) znehybnění.

2. Pouta

- a) nasazena na ruce;
- b) nasazena na nohy;
- c) kombinovaná.

3. Svěrací kazajka;

4. Zádržný pás;

5. Paralyzující síť;

6. Bezpečnostní přilba;

7. Obušek;

8. Vodní stříkač;

9. Služební pes;

10. Služební kůň;

³⁵ GRYGUTIS, Andrzej. *Analiza uzycia i wykorzystania srodkow przymusu bezposredniego oraz bronii palnej na podstawie wybranych zdarzen*. Katowice, 2017. Dostupné u: Szkoła Policji w Katowicach. str. 4–5.

- 11. Speciální střelivo;
- 12. Chemické zneschopňující látky ve formě:
 - a) ručních paralyzérů;
 - b) paralyzujících vrhačů;
 - c) slzných granátů;
 - d) dalších zařízení určených k aktivaci paralyzujících látek.
- 13. Předměty určené ke zneschopnění osob pomocí elektřiny;
- 14. Bezpečnostní cela;
- 15. Izolační místnost;
- 16. Zastavovací pásy a jiné prostředky sloužící k zastavení nebo k zabránění odjezdu vozidla;
- 17. Služební vozidla;
- 18. Prostředky určené k překonání stavebních uzávěr a jiných překážek, včetně výbušných materiálů;
- 19. Pyrotechnika s omračujícím nebo oslňujícím účinkem.³⁶

3.1 Vzájemná policejní spolupráce České a Polské republiky

Z důvodu místa trvalého pobytu v příhraniční oblasti pokládám za přínosné zmínit poznatky z policejní spolupráce mezi ČR a PR, kterou definuje smlouva o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech (č. 62/2007 Sb.m.s.). Dále pak zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád a zákon č. 273/2008 Sb., o PČR a závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2007 o přeshraničním pronásledování.

³⁶ Zákon o donucovacích prostředcích a střelných zbraních ze dne 24. května 2013, v platném znění. [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/srodki-przymusu-bezposredniego-i-bron-palna>

3.1.1 Účel a důvody přeshraničního pronásledování

Hlavním účelem a důvodem přeshraničního pronásledování je dopadení osoby, která uniká přes státní hranice na výsostné území sousedního státu. Pronásledují se pouze osoby podezřelé ze spáchání trestného činu, za který hrozí podle právních předpisů obou smluvních stran trest odnětí svobody jeden rok nebo trest přísnější, nebo osobu stíhanou pro takovýto trestný čin nebo osobu uprchlou např. z diagnostického ústavu, vazby, psychiatrické nemocnice, do které byla umístěna na základě rozhodnutí soudu.³⁷

3.1.2 Podmínky realizace přeshraničního pronásledování

Policista pronásleduje na území sousedního státu po souhlasu nejbližšího nadřízeného nebo po souhlasu OS, pokud hrozí nebezpečí z prodlení. Bez předchozího svolení sousedního státu lze zahájit přeshraniční pronásledování, když nebylo možné sousední orgány předem informovat nebo se nedostavily včas k převzetí pronásledování. Je třeba, aby policisté ještě před překročením státních hranic bezodkladně navázali kontakt s příslušným orgánem druhého státu, případně informovali stát cestou OS KŘP atp. Je tedy důležité předem přesně informovat OS, kde k překročení dojde, směr skutečné a předpokládané trasy, každou změnu trasy, jakož i o tom, jakou mají u sebe výzbroj a technické prostředky. Zcela jistě dochází ke ztrátě rádiového spojení hlídky PČR s OS, proto je vhodné ihned předat IOS soukromá telefonní čísla.³⁸

3.1.3 Přeshraniční pronásledování do PR

Policie ČR:

- stíhá a informuje Polsko, pokračuje přes SH a PR orgány zadrží;
- stíhá a informuje Polsko, pokračuje přes SH, osobu dopadne a předá na místě;
- stíhá a informuje Polsko, pokračuje přes SH, sám osobu dopadne a předá na služebně v PR – včetně věci.

³⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2007 ze dne 15. listopadu 2007, o přeshraničním pronásledování.

³⁸ PECHA, Jiří. *Skracamy drogę pokonujemy przezskody łączymy*. V Chotěbuzi, 2014.

Ze smlouvy vyplývá, že policista musí pronásledování ukončit okamžitě, pokud o to smluvní stát požádá. Taktéž jsou čeští policisté vázáni právními předpisy a pokyny orgánů smluvního státu, možnosti a oprávnění policistů PČR jsou tedy omezeny a nelze uplatnit zákon o PČR i v PR.³⁹

3.1.4 Možnosti služebního zákroku za hranice ČR do PR

Policista může být za hranicemi vyzbrojen pouty, obuškem, slzotvorným prostředkem a služební zbraní. Použití služební zbraně se řídí mezinárodní smlouvou a právními předpisy státu, na jehož území k jejímu použití dojde. Mezinárodní smlouva umožňuje použít služební zbraň výlučně v případech okolností vylučujících protiprávnost – nutné obrany. Nepřípustný je vstup do soukromých obydlí a na místa veřejnosti nepřístupná.

Co se týče dopadení osoby na území sousedního státu (v PR), může policista provést „bezpečnostní prohlídku“ osoby, za účelem odebrání zbraně a dalších nebezpečných předmětů. Současně s osobou se předávají i předměty, které jí byly odebrány. Taktéž je policista oprávněn nasadit osobě pouta. Dále pak policista vyčkává na místě příjezdu příslušníků bezpečnostního orgánu druhého státu a postupuje v souladu s jejich pokyny. Dozví-li se, že tito nedorazí, je oprávněn eskortovat „zadržanou“ osobu na jejich nejbližší služebnu. Taktéž musí policista zůstat k dispozici, a to i v případě, kdy k „zadržení“ osoby nedošlo. Taktéž se později dostavit na výzvu za účelem objasnění případu.⁴¹

3.2 Případy mezinárodní spolupráce mezi ČR a PR

Pro dokreslení problematiky pokládám za zajímavé zmínit i konkrétní případy, ve kterých došlo k přeshraničnímu pronásledování osob z České republiky na území Polska, přičemž byla použita řada služebních zákroků.

3.2.1 Přeshraniční pronásledování podezřelých občanů ČR s odcizeným vozidlem

Případ pojednává o násilném odcizení osobního vozidla BMW 520 z autobazaru AAA v Olomouci. První pohyb vozidla byl zaznamenán ve městě Šumperk, následně toto vozidlo zpozorovala v nočních hodinách hlídka jesenické policie.

³⁹ PECHA, Jiří. *Skracamy drogę pokonujemy przezskody łączymy*. V Chotěbuzi, 2014.

I přes opakované výzvy k zastavení řidič vozidla nereagoval a začal ujíždět ve směru k hraničnímu přechodu Mikulovice do Polské republiky. Hlídka informovala IOS PČR Olomouc o pronásledování vozidla a využití oprávnění vyplývající ze ZP PP č. 181/2007 o přeshraničním pronásledování s tím, že vozidlo bude pronásledovat do doby převzetí polskou stranou. Pronásledované vozidlo tedy dále pokračovalo v jízdě překročením státních hranic s Polskou republikou ve směru k obci Gieraltice. Jesenická hlídka vyhodnotila situaci a po opakovaně neuposlechnutých výzvách k zastavení vozidla přistoupila k přehrazení směru ujíždějícího vozidla, přičemž dbala zvýšené přiměřenosti vzhledem k možné škodě na životě, zdraví a majetku či ohrožení života a zdraví jiných osob. Došlo tedy k užití donucovacího prostředku podle § 52 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pronásledované vozidlo narazilo do služebního dopravního prostředku a došlo tak k posunutí obou vozidel přes chodník pozemní komunikace a následnému zastavení vozidel o plot rodinného domu. Poté se řidič i spolujezdec pokusili o útěk. Policisté je nadále, za stálé hlasité výzvy, pronásledovali. Při dostižení spolujezdkyně, která nadále kladla aktivní odpor, použil policista donucovacího prostředku – spoutání, stejně jako u řidiče, který byl dostižen dalším policistou. U obou pronásledovaných byla ustanovena příslušnost České republiky.⁴⁰

3.2.2 Přeshraniční pronásledování občana Polské republiky s následnou dopravní nehodou, bez zranění osob

V tomto případě došlo k dopravní nehodě osobního vozidla značky VW Sharan, a to zaviněným jednáním v podobě řízení vozidla pachatelem pod vlivem alkoholu. Hlídka Komisariatu w Ladku Zdroju v obci Ladek Zdroj chtěla zákonným způsobem vozidlo zastavit, avšak řidič vozidla na znamení o zastavení nereagoval a začal ujíždět ve směru k hraničnímu přechodu s ČR, a tak bylo výše zmiňovanou hlídkou zahájeno přeshraniční pronásledování uvedeného vozidla na hraničním přechodu Lutynia – Travná. O celé věci bylo samozřejmě vyrozuměno IOS PČR Olomouc, které na místo vyslalo hlídku OOP Javorník. Pronásledované vozidlo pokračovalo v jízdě překročením státních

⁴⁰ PETRIŠČE, Ivan. *Přeshraniční pronásledování podezřelých osob České republiky s odcizeným vozidlem, bez zranění osob*. V Jeseníku, 2017.

hranic s ČR ve směru k obci Travná, kde řidič vozidla při průjezdu levotočivou zatáčkou nepřizpůsobil rychlost vozidla a povrchu silnice a dopraveně technickému stavu pozemní komunikace. Vozidlo následně dostalo smyk a řidič vyjel mimo silnici do pravého příkopu, kde vjel na pastvinu. Po ujetí cca 70 metrů došlo k nárazu přední části vozidla do sloupků ohradníku pastviny a drátu ohradníku, načež vozidlo vjelo mimo pastvinu do náletových dřevin. Hlídka z Ladku Zdroju následně zajistila osobu spolujezdce, řidiče vozidla se dostihnout nepodařilo. Až následným šetřením se nakonec podařilo zjistit osobu řidiče, který byl nalezen v obci Ladek Zdroj. Hlídkou Komisariatu Policji byla u řidiče provedena dechová zkouška na alkohol, která byla i po opakovaném měření z dechu řidiče pozitivní.⁴¹

⁴¹ PETRIŠČE, Ivan. *Přeshraniční pronásledování občana Polské republiky s následnou dopravní nehodou, bez zranění osob*. V Jeseníku, 2017.

4 VÝČET DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ UŽÍVANÝCH NA ÚZEMÍ SPOLKOVÉ REPUBLIKY NĚMECKO

Pro účely této práce se zaměříme na oblast Bádensko – Württembersko (Land Baden-Württemberg). Pro tuto oblast je základním právním předpisem Policejní zákon ze dne 6. října 2020 (Polizeigesetz vom 6. Oktober 2020) konkrétně § 64 tohoto zákona pojednává o donucovacích prostředcích. Odstavec č. 1 zmíněného paragrafu specifikuje, co je to přímý nátlak. Článek č. 2 § 64 policejního zákona pojednává o tom, kdo a v jakém rozsahu stanoví možné použití prostředků fyzického násilí a zbraně.⁴² Tato právní úprava ale bohužel neobsahuje konkrétní výčet jednotlivých existujících donucovacích prostředků.

Podmínky použití střelných zbraní popisuje § 67 výše zmíněného právního předpisu. Použití střelných zbraní je povoleno pouze v případech, kdy jsou splněny obecné podmínky pro použití donucovacího prostředku a pokud bylo použito fyzické násilí, sečné zbraně, ale neúspěšně. Střelnou zbraň proti osobám je možné použít v případě, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout za použití zbraně proti majetku. Použití střelných zbraní se vylučuje v případě, že se predikuje vysoká pravděpodobnost ohrožení přihlížejících osob. Tohle tvrzení neplatí, pokud je použití střelných zbraní jediným prostředkem k odvrácení hrozícího nebezpečí.

§ 68 Policejního zákona zmiňuje konkrétně tyto podmínky, za kterých je možné použít střelnou zbraň:

- pouze proti jednotlivcům;
- proti davu jen tehdy, jsou-li jimi páčány násilné činy, popř. pokud jsou donucovací prostředky proti jednotlivcům zjevně neúčinné;
- k zabránění bezprostředně hrozícímu protiprávnímu jednání nebo jeho pokračování, které za daných okolností naplní znaky skutkové podstaty trestného činu;

⁴² Policejní zákon (PolG) ze dne 6. října 2020, v platném znění. [online]. [cit. 1. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.landesrecht-bw.de/>

- jedná-li se o protiprávní jednání, které je pácháno za pomoci střelných zbraní nebo výbušnin;
- k zabránění útěku osoby přistižené při páchání TČ nebo podezřelé osoby umístěné ve vazbě, má-li osoba vykonat trest odnětí svobody, zabezpečovací detenci, dále pak na základě důvodného podezření ze spáchaného TČ, na základě zatýkacího rozkazu, dále pak z důvodného podezření, že použije zbraň nebo výbušninu;
- proti osobě, jež použila násilí proti spoluvězni či někomu, kdo je ve výkonu zabezpečovací detence, nebo vykonává ochranné léčení.⁴³

Chceme-li představit výčet donucovacích prostředků, musíme se zaměřit na právní úpravu pro Bavorsko, ve které jsou společně s podmínkami jejich použití zmíněny. Lze ale konstatovat, že donucovací prostředky a postup při jejich použití jednotlivými spolkovými zeměmi, jsou si v určitém ohledu dosti podobné.

PRÁVNÍ ÚPRAVA PRO BAVORSKO: Zákon o úkolech a pravomocích bavorské policie ve znění zveřejněném 14. září 1990 Čl. 78 této právní úpravy zmiňuje pojem přímý nátlak, kterým se rozumí působení na osoby a věci za použití fyzického násilí, zbraní a výbušnin. Taktéž právní úprava vymezuje, že před přistoupením k užití samotného donucovacího prostředku je třeba použít tzv. hrozbu přímého nátlaku. Od této hrozby je možné ale samozřejmě upustit, pokud to okolnosti nedovolují, a k odvrácení nebezpečí je nutné okamžité užití donucovacího prostředku.⁴⁴

Dále pak zákon poskytuje výčet jednotlivých donucovacích prostředků, které lze užít.

Řadí se mezi ně zejména:

- pouta;
- vodní děla;
- služební psi;

⁴³ Polizeijni zákon (PolG) ze dne 6. října 2020, v platném znění. [online]. [cit. 1. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.landesrecht-bw.de/>

⁴⁴ Zákon o úkolech a pravomocích bavorské policie ve znění zveřejněném ke dni 14. září 1990.

- služební koně;
- služební vozy, letadla
- dráždivé látky;
- výbušniny – ruční granáty, výbušné projektily;
- zbraně (obušek, dočasně zneschopňující elektrický přístroj a srovnatelné zbraně – pistole, revolvery, pušky, samopaly, kulometry, granáty). Zbraně je možné použít na základě pokynů ministerstva vnitra;
- varovný výstřel. ⁴⁵

Co se týče použití zbraní, tak v Bavorsku platí podmínka, že střelnou zbraň lze použít jen tehdy, jestliže jiná opatření přímého nátlaku nebyla úspěšná a pouze proti osobám, kterým je potřeba zamezit možnost útěku nebo útoku. Výstřel, který bude s největší pravděpodobností smrtelný, je přípustný pouze tehdy, je-li jediným prostředkem k odvrácení bezprostředního ohrožení života nebo zdraví člověka. Německá právní úprava dále pak vymezuje skutečnost, že střelné zbraně nesmí být použity proti těm, kteří ještě nedovršili čtrnáctý rok věku, v čemž můžeme spatřovat rozdíl při porovnání s ČR, kde je věková hranice stanovena na patnáctý rok věku. V Polsku je vymezen věk na třináct a méně let. Použití střelných zbraní je vyloučeno, pokud je vysoká pravděpodobnost, že bude ohrožena bezpečnost dalších osob. To ale neplatí, pokud je použití střelných zbraní jediným prostředkem k zamezení hrozícího ohrožení života a zdraví osob. ⁴⁶

4.1 Policejní spolupráce mezi ČR a SRN

Taktéž Česká republika realizuje mezinárodní spolupráci se Spolkovou republikou Německo v zásadě na základě čl. 14 smlouvy mezi ČR a SRN o policejní spolupráci a Závazného pokynu policejního prezidenta o přeshraničním pronásledování č. 181/2007. Spolupráce je realizována v zásadě na základě žádosti. Příhraniční oblast na českém území zahrnuje kraj Plzeňský, Jihočeský, Karlovarský, Ústecký a Liberecký. Co se týče německého území, jde o Svobodný stát Bavorsko a Svobodný stát Sasko. Policisté nemají na území druhého státu zásadně žádné oprávnění, oprávnění mohou vykonávat

⁴⁵ *Zákon o úkolech a pravomocích bavorské policie* ve znění zveřejněném ke dni 14. září 1990.

⁴⁶ *Zákon o úkolech a pravomocích bavorské policie* ve znění zveřejněném ke dni 14. září 1990.

pouze v případě, že to smlouva výslovně dovoluje. Tato oprávnění jsou vykonávána podle vnitrostátních právních předpisů státu, na jehož území policisté působí. Výkon oprávnění je možný pouze pod velením a zpravidla za přítomnosti policisty druhého státu. Např. služební zbraň lze použít pouze v rámci nutné obrany a krajní nouze. V konkrétním případě může policista řídicí zásah povolit použití zbraně i nad rámec nutné obrany nebo krajní nouze, ale použití zbraně musí být v souladu s vnitrostátním právním řádem státu, na jehož území zásah probíhá. K využití některé z forem společného nasazení se předpokládá dohoda (pokud možno písemná), která obsahuje vymezení kompetencí, zaměření a dobu trvání a vedení nasazení. Zapojení do zásahů na území druhého státu je možné pouze podpůrně za účelem poskytování informací a konzultací. Zásah je možný pouze v pásmu 10 km od státní hranice. Policisté mají oprávnění provést předběžná opatření potřebná pro odvrácení bezprostředního nebezpečí. Policisté mají povinnost bez zbytečného odkladu vyrozumět příslušný orgán druhého státu. Policisté druhého státu vyrozumění potvrdí a neprodleně učiní opatření potřebná k odvrácení nebezpečí a převzetí zásahu. Na území druhého státu mohou policisté působit pouze tak dlouho, dokud druhý stát zásah nepřevzme.⁴⁷

4.1.1 Důvody pronásledování

Mezi základní důvody zahájení pronásledování je existence důvodného podezření, že osoba spáchala TČ nebo je taková osoba stíhána pro TČ, jehož hranice trestní sazby je nejméně 12 měsíců. Za další důvod zahájení pronásledování lze pokládat skutečnost, že osoba uprchla z vazby, VTOS, zabezpečovací detence, ochranného léčení, zadržení, zajištění, předvedení. Pokud se osoba vyhýbá policejní nebo celní kontrole v příhraniční oblasti nebo se vyhýbá kontrole na vnitřních hranicích dočasně prováděné v souladu s právem EU.⁴⁸

⁴⁷ TKADLECOVÁ, Renata. *Smlouva mezi ČR a SRN o policejní spolupráci a o změně smlouvy mezi ČR a SRN o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000*. V Plzni, 2008. Dostupné u: Odbor mezinárodní policejní spolupráce PP ČR.

⁴⁸ TKADLECOVÁ, Renata. *Smlouva mezi ČR a SRN o policejní spolupráci a o změně smlouvy mezi ČR a SRN o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních*

4.1.2 Přeshraniční pronásledování do SRN

K pronásledování jsou oprávněni všichni policisté, kteří se do něj zapojili před překročením hranice (nemusí nutně použít stejný hraniční přechod, ale nelze se na území druhého státu sjet ze všech stran, případně dodatečně povolávat posily z vlastního území). Dojde-li k přeshraničnímu pronásledování z ČR do SRN je pronásledující policista povinen neprodleně, zpravidla ještě před tím, než překročí hranice, navázat kontakt s příslušným orgánem druhé strany a se společným centrem. Dále je pak policista z ČR oprávněn pokračovat v přeshraničním pronásledování, jestliže druhá strana nemůže včas převzít pronásledování. Taktéž je policista ale povinen ukončit přeshraniční pronásledování, požaduje-li to druhá strana.⁴⁹

4.1.3 Oprávnění a povinnosti policisty vykonávajícího přeshraniční pronásledování do SRN

Policista pronásledující osobu za hranice ČR je povinen dodržovat právní řád a pokyny orgánů druhé strany, vzhledem k vázanosti smlouvou o policejní spolupráci a vnitrostátními předpisy druhého státu. Policisté musí být rozpoznatelní (uniforma, vesty s nápisy, pásky na rukávě, označené vozidlo). K zastavení vozidla se použijí stejné prostředky a signály jako v ČR (VRZ, stopka, zastavovací terč). Dále je oprávněn zajistit osobu (totožnost zjišťuje policista státu, na jehož území pronásledování probíhalo), provést bezpečnostní prohlídku a použít donucovací prostředky v souladu s právním řádem státu, na jehož území pronásledují. Pouta je možné použít za předpokladu, že skutečnosti opravňují k domněnce, že se osoba pokusí o útěk nebo že může být ohrožena bezpečnost osob, majetku nebo veřejného pořádku. Ve SRN je povinnost pouta uzamknout. V takové situaci čeští policisté přiloží pouta bez pevného sevření a po příjezdu německých policistů se osoba přepoutá jejich pouty. Zbraň lze použít pouze pokud jsou naplněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze. Není povoleno vstupovat do obydlí a na veřejně nepřístupná místa.

z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000. V Plzni, 2008. Dostupné u: Odbor mezinárodní policejní spolupráce PP ČR.

⁴⁹ TKADLECOVÁ, Renata. *Smlouva mezi ČR a SRN o policejní spolupráci a o změně smlouvy mezi ČR a SRN o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000. V Plzni, 2008. Dostupné u: Odbor mezinárodní policejní spolupráce PP ČR.*

Povinností policisty je zajištěnou osobu předat orgánům druhé strany, nelze ji eskortovat zpět do ČR ani na služebnu na území druhého státu. Zajištěním osoby je přeshraniční pronásledování ukončeno. Po návratu z přeshraničního pronásledování je třeba provést hlášení operačnímu středisku a dále provést záznam o použití donucovacích prostředků, zbraně. Druhá strana může zažádat o vyčkání do doby jejího příjezdu na místo zásahu. Problematickou oblastí je nejednoznačná rozpoznatelnost, protože SRN v rámci závojevého pátrání využívá civilní automobily s civilně oděnými policisty, může se tedy stát, že česká policie po příjezdu na místo neví, kdo je pronásledovaný a kdo německý policista.⁵⁰

4.1.4 Přeshraniční pronásledování do ČR

Zahraniční orgány disponují oprávněním pronásledovat osobu do ČR, nezastaví-li pronásledování nebo nemůžou-li české orgány převzít přeshraniční pronásledování včas. Povinností zahraničních orgánů je dodržovat právní řád ČR a pokyny českých orgánů. Tyto orgány mají taktéž oprávnění zajistit osobu, provést bezpečnostní prohlídku, nasadit pouta, zajistit věci, použít zbraň v NO nebo KN. Dále pak mají zákaz vstupu do obydlí nebo na veřejně nepřístupná místa. Povinností je setrvat na místě zásahu, má-li takový požadavek česká strana.⁵¹

4.1.5 Ukončení pronásledování

Pronásledování je možné ukončit na vyžádání nebo po převzetí silami druhého státu, dále pak pokud je přerušen kontakt s pronásledovaným vozidlem (po domluvě s IOS/OS), pokud je přerušeno spojení s IOS/OS a nemůže být obnoveno. Po ukončení akce je nutno bez zbytečného odkladu zpracovat písemnou zprávu. Taktéž je třeba vystavit dvojjazyčný formulář, vyplnit jej a předat příslušnému orgánu druhého státu. Policisté jsou povinni setrvat na místě až do příjezdu „domácích“ policistů a na jejich žádost až do objasnění

⁵⁰ SATLER, Pavel. *Přeshraniční pronásledování*. Plzeň, 2016. Dostupné u: KŘP Plzeňského kraje.

⁵¹ SATLER, Pavel. *Přeshraniční pronásledování*. Plzeň, 2016. Dostupné u: KŘP Plzeňského kraje.

okolností zásahu, a to i v případě že pronásledování neskončí zajištěním osoby.⁵²

⁵² SATLER, Pavel. *Přeshraniční pronásledování*. Plzeň, 2016. Dostupné u: KŘP Plzeňského kraje.

5 VÝČET DONUCOVACÍCH PROSTŘEDKŮ UŽÍVANÝCH NA ÚZEMÍ SLOVENSKÉ REPUBLIKY

Základním právním předpisem pro vytyčení jednotlivých donucovacích prostředků je zákon Národní rady Slovenské republiky č. 171/1993 Sb.z. o Policajnom zbore ve znění pozdějších předpisů. O zmíněné právní úpravě lze tvrdit, že je poměrně dost přehledná.

Donucovací prostředky v zákoně o policii Slovenské republiky jsou vymezeny v pátém oddíle § 50:

- hmaty, chvaty, údery a kopy sebaobranu;
- prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku;
- putá;
- spútavací opasok;
- spútavací popruhy;
- služobný pes;
- vytlačenie motorovými vozidlami a vytlačanie koňmi;
- technické prostriedky na zabránenie odjazdu dopravného prostriedku;
- zastavovací pás a iné prostriedky na násilné zastavenie dopravného prostriedku;
- špeciálna vodná striekačka;
- zásahová výbuška;
- úder strelnou zbraňou;
- hrozba zbraňou;
- varovný výstrel do vzduchu;
- použitie špeciálneho streliva;
- použitie lietadla;
- zbraň.⁵³

⁵³ *Zákon Národní rady Slovenské republiky č. 171/1993 Sb.z. o Policajnom zbore ve znění pozdějších předpisů.* [online]. [cit. 2. 3. 2022]. Dostupné z: <https://zakony.judikaty.info/>

6 METODICKÁ ČÁST

Tato diplomová práce vychází z faktu, že jednotlivé policejní sbory a jejich činnosti mají často mnohem více shodných či podobných rysů než rysů rozdílných. Vzhledem k tomuto smyslu práce a vzhledem k různým limitům uvedeným výše, bylo zvoleno srovnávat ČR pouze se státy evropskými. A to z pochopitelného důvodu, že jde o kulturně, ekonomicky, politicky, historicky, mentalitou a v neposlední řadě „policejně“ blízké státy a národy.

6.1 Komparace metodiky služebního zákroku Policie

ČR a Policie PR

Proběhlo srovnání vybraných práv a povinností příslušníků Policie České republiky a Policie Polské republiky, a to se zaměřením na oprávnění použít donucovací prostředky a použití zbraně, u nichž došlo ke komparaci, ve snaze najít rozdíly. Komparace se opírá zejména o zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a zákon ze dne 24. května 2013 o přímých donucovacích opatřeních a střelných zbraních (o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej), dále pak je čerpáno z různých metodických pokynů a vzdělávacích materiálů poskytnutých vzdělávacími středisky jak z Polské, tak z České republiky.

Pokládám za podstatné zmínit, že před samotným použitím donucovacího prostředku v ČR i v PL vyzve policista danou osobu, aby se chovala v souladu se zákonem a upustila tak od protiprávního jednání, např. slovy „přestaňte jej bít“, „zahod' to.“ V praxi může mít tato výzva formu pokřiku, který může mít psychologický účinek na danou osobu a zároveň i může posloužit jako důkazní prostředek ve smyslu osob, které se zdržují v blízkosti místa incidentu jako svědci a mohou tak potvrdit, že policista před použitím donucovacích prostředků osobě poskytnul příležitost změnit své chování ve společensky žádoucí chování. Policista nepoužívá předchozí výzvu k ukončení protiprávního jednání v případě, kdy dochází k bezprostřednímu ohrožení života, zdraví policisty nebo jiné osoby, popř. pokud by z důvodu prodlení došlo k ohrožení zájmů chráněných zákonem, a tak se preventivně použijí donucovací opatření. Poté, co policista oznámí osobě svůj záměr, že pokud bude jedinec nadále pokračovat ve svém

protiprávním jednání a osoba tuto výzvu neuposlechne, použije donucovací prostředky.⁵⁴

V zákoně o přímých donucovacích opatřeních a střelných zbraních jsou jednotlivé donucovací prostředky popsány v článku č. 12:

V čl. 12. odst. 1. písm. a), b), c), d) zákona o přímých donucovacích opatřeních a střelných zbraních je vymezena možnost použití fyzické síly ve formě technik v oblasti dopravy, obrany, útoku a v souvislosti se znehybněním pachatele. Fyzickou sílu je policista oprávněn použít v případech, kdy je třeba dosáhnout požadovaného způsobu jednání člověka, které bude v souladu se zákonem, je-li policista nucen čelit přímému útoku na jeho život a zdraví nebo život a zdraví jiné osoby, je-li třeba zabránit porušování veřejného pořádku, je-li zapotřebí zabránit přímému útoku na prostory, objekty nebo zařízení, zabránit zničení majetku, v případě zajišťování bezpečnosti konvoje, k zadržení osoby, zabránění útěku nebo k jejímu pronásledování, k překonání aktivního i pasivního odporu, proti aktivitám směřujícím k autoagresi. Techniky v oblasti dopravy umožňují transport osob a zároveň chrání policistu před neočekávaným útokem vůči jejich osobě. Mezi tyto techniky řadíme použití páky, hmatů, chvatů, úderů a kopů, jejichž použití se nikterak neliší od postupů v ČR. Při použití přepravních technik je třeba vyvinout rovnoměrný tlak páky na klouby končetin, protože při silném tlaku, zvláště když je policista fyzicky zdatnější, může být ruka vedené osoby snadněji poškozena. Mělo by dojít k okamžitému pocítění takové bolesti v kloubu, že osoba nebude mít čas se nějakým způsobem bránit. Důležitým prvkem nezbytným k dosažení požadovaného výsledku je překvapení osoby, na kterou hodláme daný transportní úchop aplikovat. Úchop za končetinu by měl být tedy co nejrychlejší.⁵⁵ Co se týče obranných technik, tak ty spočívají v používání technik sebeobrany policisty spočívající v ochraně před napadením útočníka, který používá nebezpečné předměty, jako např.: nůž, kovovou tyč, skleněnou láhev, sekeru apod. Útočník nejčastěji zasahuje zblízka, a to proto, aby rychle a efektivně dosáhl svého cíle. Nejčastěji se pokouší zasáhnout

⁵⁴ ARSENIUK, Arkadiusz a Krzysztof GLOWACKI. *Środki przymusu bezpośredniego stanowiące indywidualne wyposażenie policjanta pionu prewencji*. Katowice, 2018. str. 15–16.

⁵⁵ CHMIELEWSKI, P. a M. SZATAN. *Chwyty transportowe*. Katowice, 2004. str. 5.

policistu do hlavy, krku nebo ramen. Proto je třeba klást důraz na zachování bezpečné vzdálenosti, zaujmutí správného postoje, mít na paměti citlivá místa v době obrany.⁵⁶Techniky užívané ve spojitosti s útokem představují údery nebo kopy do různých částí těla. Techniky znehybnění pachatele za pomoci fyzické síly spočívají v krátkodobém zabrání svobody pohybu osoby za použití pák. V závěru lze tedy konstatovat, že z porovnání Polské a České republiky nevyplývají nikterak zásadní rozdíly.

Dále je pak v čl. 12 odst. 2. zákona o přímých donucovacích opatřeních a střelných zbraních vymezena možnost použití pout, které mohou být umístěny na horní i dolní končetiny nebo kombinovaně, za účelem částečného znehybnění končetin, což je v porovnání téměř totožné s donucovacím prostředkem v České republice. V Polsku je dáno, že se pouta přikládají spíše na ruce držené za tělem, kdežto v České republice si policista rozhoduje sám o tom, do jaké pozice rukou pouta přiloží. Dále mají polští policisté oprávnění použít pouta i na ruce nezletilého, který je přiváděn na policejní stanici. Domnívám se, že takový služební zákrok je v ČR možný, ale spíše se nepraktikuje, vzhledem k osobnosti a s přihlédnutím k rozumové a mravní vyspělosti mladistvého. Po nasazení pout je v Polské i České republice třeba zajistit pouta klíčkem tak, aby nedocházelo k přílišnému stlačení zápěstí a omezování krevního oběhu. Taktéž je třeba spoutaného jedince pozorovat, aby v rámci manipulace s pouty nedošlo např. k porušení jednoho z článků.⁵⁷ Naopak svěrací kazajka, která je vymezena v polské právní úpravě se v České republice neužívá. Dalším donucovacím prostředkem je tzv. znehybnující pás, který sice nemá až tak časté využití v praxi, nicméně pokud by daná situace jeho využití vyžadovala, právní úprava to umožňuje jak v Polsku, tak na Slovensku. Svěrací kazajka a zádržný pás se použijí, pokud užití jiných donucovacích prostředků není možné nebo se jeví jako neúčinné nebo je zapotřebí alespoň jednoho z následujících úkonů. Jedná se o situace, kdy dochází k přímému ohrožení života nebo zdraví policisty nebo jiné osoby, k porušování veřejného pořádku a narušování bezpečnosti, dále pak pokud je třeba osobu zadržet a zabránit tak jejímu útěku, překonat

⁵⁶ OLSZOWKA, Andrzej, Bartosz GLOWACKI a Mariusz SKUCHA. *Techniki obrony przed atakiem nozem*. SP Katowice, 2003. str. 5–6.

⁵⁷ *Podręcznik słuchacza szkolenia zawodowego podstawowego*, red. T. Składanek, G. Szot, Słupsk 2014, str. 356.

aktivní odpor osoby a v neposlední řadě se svěrací kazajka a zádržný pás používá v souvislosti se zamezením sebepoškozování. Svěrací kazajka ale nesmí bránit dýchání. Na základě zkušeností z policejní praxe se na nasazení svěrací kazajky podílí dva policisté. Jeden z policistů stojí po pravici a druhý po levici dané osoby. Jeden z policistů uchopí vrchní díl pravé strany kazajky ten druhý pak vrchní díl levé strany a současně pak nasazují rukávy na natažené ruce osoby tak, že každý z policistů natáhne rukáv ze strany své pozice. Následně jeden z policistů drží svěrací kazajku na popruzích, zatímco ten druhý se ujme zavazování v oblasti zad na mašli. Po zavázání pak policisté uchopí protilehlé šňůrky rukávů a obtočí je kolem osoby v oblasti mírně pod hrudníkem. Nakonec by měli policisté pás přišít k přední části svěrací kazajky přivázat ke spodním popruhům a k zadní části svěrací kazajky tak, aby popruhy vedly přes rozkrok osoby. Zde prezentovaný způsob vázání svěrací kazajky umožňuje policistům v situacích náhlého ohrožení relativně snadno svěrací kazajku rozvázat. Např. v situacích, kdy osoba náhle zbledne, ztratí vědomí, dostane epileptický záchvat atd.⁵⁸ Nastane-li situace, že člověk při nasazování svěrací kazajky vykazuje silný odpor, je nezbytná pomoc třetího policisty. V takových případech je nejlepší osobu položit na zem a jeden z policistů použije tzv. přesilový úchop, který spočívá v přidušení osoby za pomocí spony, která se sevře směrem od zad k rukávům. Pokud čas osoby umístěné ve svěrací kazajce přesáhne dvě hodiny, musí pak minimálně každou následující hodinu policisté svěrací kazajku povolit. Co se týče nasazování zádržného pásu, je třeba mít na paměti, že pokud je nasazován osobě, která vykazuje odpor a agresi, je vhodné, aby byli přítomni alespoň tři policisté. Při nasazování zádržného pásu chytanou osobu za ruce a každý policista stojící po boku osoby navlékne kovové luky, které jsou připevněny k opasku.

Následně pak zapnou kovovou přezku opasku a upraví obvod opasku tak, aby těsně přiléhal k tělu osoby.⁵⁹ V případě, že je svěrací kazajka nebo zádržný

⁵⁸ DUDYCH, Leszek. *Wybrane aspekty taktyki interwencji policyjnych*. Legionowo, 2020. ISBN 978-83-62455-15-7. str. 30.

⁵⁹ DUDYCH, Leszek. *Wybrane aspekty taktyki interwencji policyjnych*. Legionowo, 2020. ISBN 978-83-62455-15-7. str. 31.

pás použit na nezletilou osobu nebo na ženu, která je zjevně těhotná, by měla být takovým osobám poskytnuta okamžitá lékařská pomoc.⁶⁰

Čl. 17 zmiňovaného zákona pojednává o tzv. ochranné přilbě, kterou lze použít k zamezení vzniku autoagrese jedince, tedy k zabránění sebepoškozování hlavy po nasazení jednodílného zádržného pásu, svěrací kazajky nebo pout na ruce držené za zády. Taktéž lze ochrannou přilbu použít i preventivně k zamezení útěku zadržené osoby. Pro správnou manipulaci s ochrannou přilbou je před nasazením třeba odepnout suché zipy, které jsou umístěny na zadní straně přilby, následně pak tyto suché zipy připevnit po stranách přilby. Poté je potřeba připevnit chránič na čelist. Ustanovení o užití bezpečnostní přilby v české právní úpravě nenalezneme.

Dále polská právní úprava zmiňuje zneschopňující sítě, které je možné použít v situacích, kdy se využití jiných donucovacích prostředků jeví jako neúčinné. Tyto sítě slouží ke znehybnění osoby popř. zvířete a fungují na principu vrhání ze střelných zbraní, popř. se vrhají ručně. O vrhacích prostředcích hovoří i zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, a to konkrétně v § 52 písm. e).

Užití obušku je zmíněno v čl. 19 polského zákona a podmínky jsou v porovnání s Českou republikou totožné. Používá se ke zneschopnění osoby nebo zvířete, a to ke způsobení fyzické bolesti nebo k zablokování končetin. Dále zákon vymezuje situace, ve kterých se obušek nepoužije. Rozumí se tím zasažení do hlavy, krku, břicha a nesvalových a obzvláště citlivých částí lidského těla. Pouze ve výjimečných situacích jej lze na taková místa užit, např. když je nutné odrazit útok přímo ohrožující život nebo zdraví policisty nebo dalších osob.⁶¹

Článek 20 zákona o přímých donucovacích prostředcích a střelných zbraních pojednává o použití vodního stříkače, jehož užití v Polské republice se opět od ČR zásadně neliší a lze jej užit zejména pro krátkodobé zneschopnění

⁶⁰ <http://magazyn.policja.waw.pl> Uprawnienia funkcjonariusza policji w zakresie uzycia lub wykorzystania srodkow przymusu bezposredniego i broni palnej. [online]. [cit. 22. 2. 2022]. Dostupné z: <http://magazyn.policja.waw.pl/mag/z-zycia-garnizonu/42270,Nowe-uregulowania-dotyczace-Policji-zaw-arte-w-ustawie-z-dnia-24-maja-2013-r-o-sr.html>

⁶¹ Zákon o donucovacích prostředcích a střelných zbraních ze dne 24. května 2013, v platném znění. [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/srodki-przymusu-bezposredniego-i-bron-palna>

člověka nebo zvířete. Vodní stříkače mohou být použity s přidanými slznými nebo barvícími prostředky.

Použití služebního psa a služebního koně vymezuje čl. 21, 22 a taktéž se neliší od vymezení těchto forem donucovacího prostředku v ČR.

Polská právní úprava dále pak mezi donucovací prostředky řadí speciální střelivo, chemické zneschopňující prostředky, elektrické prostředky určené ke zneschopnění osob a zastavovací pásy a prostředky určené k zastavení nebo k zabránění odjezdu vozidla. Jednotlivé články právní úpravy popisují, ve kterých případech je možné tyto donucovací prostředky použít. Ve své podstatě pro všechny výše vymezené donucovací prostředky platí stejné podmínky a používají se v případech logicky vyplývajících z jejich určení.⁶²

V Polské republice dále pak existují tři druhy cel, jež se řadí do výčtu donucovacích prostředků, zatímco v České republice sice § 28 – § 33 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky pojednává o policejních celách, ale nejedná se o donucovací prostředek.

Za zmínku stojí i donucovací prostředek, jemuž se věnuje polská právní úprava – „prostředky určené k překonání stavebních uzávěr a jiných překážek, včetně výbušných materiálů“, který při porovnání v ČR nenajdeme mezi donucovacími prostředky, ale pojednává o něm § 40 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (vstup do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek) a dále pak i § 82- § 85 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Důvody vstupu do obydlí, jiných prostor a na pozemek jsou dány neodkladností a nezbytností vstupu na taková místa, zejména pro ochranu života a zdraví osob, pro ochranu jiných práv a svobod, pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku. Z uvedených důvodů je oprávněn vstoupit do obydlí, jiných prostor a na pozemek policejní orgán.⁶³

⁶² Zákon o donucovacích prostředcích a střelných zbraních ze dne 24. května 2013, v platném znění. [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/srodki-przymusu-bezposredniego-i-bron-palna>

⁶³ *Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediální služba, Rejstřík trestů, soudnictví ve věcech mládeže, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob: novela TZ a TR od 1.2.2019: redakční uzávěrka 1.1.2019.* Ostrava: Sagit, 2019. ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4.

Článek č. 45 polského zákona vymezuje podmínky pro použití střelných zbraní. Odkážeme-li se na polskou právní úpravu, zjistíme, že na ženy zjevně těhotné nebo osoby jimž lze přisoudit věk 13 let a méně, dále pak osoby s evidentním zdravotním postižením, může policista použít pouze fyzickou sílu ve formě zneschopňujících technik. Zaměříme-li se se na skupiny osob se zvláštním omezením podle ustanovení § 58 zákona č. 273/2008 Sb., o PČR zjistíme, že se tato omezení vztahují na zjevně těhotné ženy, osoby zjevně vysokého věku, osoby se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou a osoby zjevně mladší 15 let. Komparujeme-li tedy Polsko a ČR, vidíme nepatrný rozdíl ve věkové hranici osob podléhajících zvláštnímu omezení. Oba státy se ale shodují v tom, že pokud dojde k nezákonnému útoku na život nebo zdraví policisty nebo jiné osoby, pak se tato omezení anulují a policista je oprávněn použít donucovací prostředek nebo zbraň. Tato omezení nevzejdou taktéž v platnost v případech způsobení větší škody na majetku, pokud nebezpečí za daných okolností nelze odvrátit jinak.

V rámci postupu po použití donucovacího prostředku postupuje policista v Polské republice totožně jako policista v České republice. Policista je povinen zdokumentovat skutečnosti pojednávající o tom, jaké donucovací prostředky použil a tyto informace následně pak zaslat svému nadřízenému, pokud použitím donucovacího prostředku došlo ke způsobení zranění nebo smrti této osoby, popř. pokud byla způsobena škoda na majetku či došlo ke zranění nebo smrti zvířete. V takových situacích je dále třeba uvést identifikační údaje policisty, určení místa a času použití donucovacích prostředků, údaje o osobě, proti které byly donucovací prostředky použity – jméno, příjmení, datum narození, informace o důvodu použití donucovacích prostředků, popis činností prováděných před a po použití donucovacích prostředků, informace o poskytnutí první pomoci a jejím rozsahu a v neposlední řadě údaje svědků a podpis policisty.⁶⁴

V neposlední řadě pokládám za podstatné zmínit skutečnosti, které za určitých podmínek vylučují použití donucovacích prostředků. Donucovací prostředky

⁶⁴ ARSENIUK, Arkadiusz a Krzysztof GLOWACKI. *Środki przymusu bezpośredniego stanowiące indywidualne wyposażenie policjanta pionu prewencji*. Katowice, 2018. str. 30–31.

nelze užít proti zjevně těhotným ženám, proti osobám s viditelným postižením a proti osobám, které jsou zjevně mladší třinácti let. Proti těmto vymezeným osobám je policista oprávněn použít pouze fyzickou sílu ve formě technik zneschopnění. V případě, že je ohrožen život nebo zdraví policisty nebo jiné osoby a použití fyzické síly je nedostačující, pak lze použít i jiné prostředky přímého donucení nebo střelnou zbraň. Zmíněné skutečnosti platí taktéž i v České republice.

6.2 Komparace metodiky služebního zákroku Policie

ČR a Policie SRN

Spolková republika Německo je stát ležící ve střední Evropě, jehož rozloha činí něco přes 357 000 km², s počtem přes 83 milionů obyvatel – nejlidnatější stát Evropské unie.

Spolková republika Německo disponuje celkem sedmnácti policejními sbory. Pro účely této práce se zaměříme na oblast Bádensko – Wurttembersko a oblast Bavorska.

Právní úprava pro Bádensko – Wurttembersko: Policejní zákon ze dne 6. října 2020 (Polizeigesetz vom 6. Oktober 2020) § 64 tohoto zákona pojednává o donucovacích prostředcích, konkrétně pak odstavec č. 1 zmíněného paragrafu specifikuje, co je to přímý nátlak. Přímým nátlakem se rozumí jakýkoliv zásah do integrity osob nebo majetku za použití fyzického násilí nebo zbraně. Článek č. 2 § 64 policejního zákona pojednává o tom, že Ministerstvo vnitra stanoví, jaké prostředky fyzického násilí a jaké zbraně je možné v policejní službě použít. Předpoklady použití donucovacího prostředku zmiňuje § 66 policejního zákona, který apeluje na skutečnost, že donucovací prostředky lze použít jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak. Použité prostředky musí být použity se zohledněním věku a stavu dotyčné osoby.⁶⁵

Podmínky použití střelných zbraní popisuje § 67 výše zmíněného právního předpisu. Použití střelných zbraní je povoleno pouze v případech, kdy jsou splněny obecné podmínky pro použití donucovacího prostředku a pokud bylo

⁶⁵ Policejní zákon (PolG) ze dne 6. října 2020, v platném znění. [online]. [cit. 1. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.landesrecht-bw.de/>

použito fyzické násilí, sečné zbraně, ale neúspěšně. Střelnou zbraň proti osobám je možné použít v případě, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout za použití zbraně proti majetku. Použití střelných zbraní se vylučuje v případě, že se predikuje vysoká pravděpodobnost ohrožení přihlížejících osob. Tohle tvrzení neplatí, pokud je použití střelných zbraní jediným prostředkem k odvrácení hrozícího nebezpečí.

§ 68 Policejního zákona zmiňuje konkrétně tyto podmínky, za kterých je možné použít střelnou zbraň:

- pouze proti jednotlivcům;
- proti davu jen tehdy, jsou-li jimi páčány násilné činy, popř. pokud jsou donucovací prostředky proti jednotlivcům zjevně neúčinné;
- k zabránění bezprostředně hrozícímu protiprávnímu jednání nebo jeho pokračování, které za daných okolností naplní znaky skutkové podstaty trestného činu;
- jedná-li se o protiprávní jednání, které je páčáno za pomoci střelných zbraní nebo výbušnin;
- k zabránění útěku osoby přistižené při páčání TČ nebo podezřelé osoby umístěné ve vazbě, má-li osoba vykonat trest odnětí svobody, zabezpečovací detenci, dále pak na základě důvodného podezření ze spáchaného TČ, na základě zatýkacího rozkazu, dále pak z důvodného podezření, že použije zbraň nebo výbušninu;
- proti osobě, jež použila násilí proti spoluvězni či někomu, kdo je ve výkonu zabezpečovací detence nebo vykonává ochranné léčení.

PRÁVNÍ ÚPRAVA PRO BAVORSKO: Zákon o úkolech a pravomocích bavorské policie ve znění zveřejněném 14. září 1990 Čl. 78 této právní úpravy zmiňuje pojem přímý nátlak, kterým se rozumí působení na osoby a věci za použití fyzického násilí, zbraní a výbušnin. Taktéž právní úprava vymezuje, že před přistoupením k užití samotného donucovacího prostředku je třeba použít tzv. hrozbu přímého nátlaku. Od této hrozby je možné ale samozřejmě upustit, pokud to okolnosti nedovolují a k odvrácení nebezpečí je nutné okamžité užití donucovacího prostředku.

V Bavorsku platí podmínka, že střelnou zbraň lze použít jen tehdy, jestliže jiná opatření přímého nátlaku nebyla úspěšná a pouze proti osobám, kterým je potřeba zamezit možnost útěku nebo útoku. Výstřel, který bude s největší pravděpodobností smrtelný je přípustný pouze tehdy, je-li jediným prostředkem k odvrácení bezprostředního ohrožení života nebo zdraví člověka. Německá právní úprava dále pak vymezuje skutečnost, že střelné zbraně nesmí být použity proti těm, kteří ještě nedovršili čtrnáctý rok věku, v čemž můžeme spatřovat rozdíl při porovnání s ČR, kde je věková hranice stanovena na patnáctý rok věku a při porovnání s Polskou republikou, kde je vymezen věk třináct a méně let. Použití střelných zbraní je vyloučeno, pokud je vysoká pravděpodobnost, že bude ohrožena bezpečnost dalších osob. To ale neplatí, pokud je použití střelných zbraní jediným prostředkem k zamezení hrozícího ohrožení života a zdraví osob.

6.3 Komparace metodiky služebního zákroku Policie

ČR a Policie SR

Na počátek je vhodná zmínka, že dojde ke komparaci mezi státy, které fungovaly společně od roku 1918 až do roku 1992 jako Československo. Po rozdělení si tyto státy uzákonily své vlastní právní předpisy včetně zákonů o policii, které nabyly své účinnosti v roce 1993.

V rámci porovnávání Slovenské a České republiky byly vybrány nejdůležitější a nejvýznamnější prostředky zasahující do lidských práv a svobod, kterými disponuje policista. Tedy donucovací prostředky a použití zbraně, a to v aspektech, ve kterých se od sebe liší. Pro účely tohoto srovnání je jako podklad užit zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a zákon Národní rady Slovenské republiky č. 171/1993 Sb.z. o Policajnom zbore ve znění pozdějších předpisů.

Donucovací prostředky v zákoně o policii Slovenské republiky jsou vymezeny v pátém oddíle § 50.

Rozebereme-li si § 50 písmeno a) slovenské právní úpravy, který vymezuje hmaty, chvaty údery a kopy sebeobrany a § 52 české právní úpravy – hmaty, chvaty, údery a kopy, tak zjistíme, že český zákon neobsahuje dovětek sebeobrany. Obě ustanovení tedy deskribují totožné úkony, ale příslušník

slovenského bezpečnostního sboru musí používat takové úkony, které vyplývají ze sebeobrany. Můžeme si ale povšimnout rozdílu, že slovenská právní úprava vymezuje v § 51 taxativně podmínky, za kterých je možné použít hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany, zatímco česká právní úprava takové vymezení neposkytuje. § 53 zákona o PČR pouze poukazuje na obecné podmínky použití donucovacího prostředku, kterými se má policista řídit. Lze tedy konstatovat, že český policista není natolik vázán konkrétně vymezenými podmínkami pro užití tohoto donucovacího prostředku v porovnání se slovenským policistou. Jako další nový rozdíl lze zmínit před nedávnem schválenou novelu zákona o Policajnom zbore, která pojednává o nových pravomocích slovenských policistů, mezi které řadíme rozšíření použití hmatů, chvatů, úderů, kopů sebeobrany a prostředků k překonání odporu a odvrácení útoku a použití služebního psa při ohrožení či narušení jiných druhů doprav (nejen železniční).⁶⁶

Český zákon o PČR definuje v § 52 písmene b) slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně zneschopňující prostředek, zatímco slovenský zákon takhle přesně nespecifikuje tyto prostředky a hovoří o prostriedcich na prekonanie odporu a odvrátenie útoku. Konkrétní výčet těchto donucovacích prostředků je zmíněn v § 50 odst. 2. zákona o Policajnom zbore. Jedná se o obušky, obranné tyče, obranné štíty, slzotvorné prostředky a elektrické paralyzátory.

Česká právní úprava pojednává o obušce a jiném úderném prostředku v § 52 písm.

c), kdy můžeme vnímat, že oproti Slovensku, kdy je možnost užití donucovacích prostředků taxativně stanoveno, ale v ČR je stanoven větší rozsah, ve smyslu, že v krizové situaci může být jako jiný úderný prostředek užito téměř cokoliv, např. zásobník slzotvorného prostředku.

Česká právní úprava v § 52 písm. d) a e) zmiňuje vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky a vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle

⁶⁶ minv.sk: Novela zákona o Policajnom zbore je v pripomienkovom konaní. [online]. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=novela-zakona-o-policajnom-zbore-je-v-pripomienkovom-konani>

§ 56 odst. 5. Slovenská úprava poskytuje speciální ustanovení § 62 – Špeciálne donucovacie prostriedky, špeciálne zbrane a ich použitie:

- dočasne zneschopňujúce prostriedky;
- špeciálne vrhacie a úderné prostriedky, ak nemajú povahu zbrane;
- špeciálne upravené strelné zbrane;
- špeciálne výbušné predmety a špeciálne nálože.⁶⁷

Po porovnaní lze usuzovat, že speciální donucovací prostředky zmíněné ve slovenském ustanovení jsou shodné s donucovacími prostředky vymezenými v ustanovení § 52 pídm. d) a e) zákona o PČR.

Dalšími donucovacími prostředky na Slovensku jsou spútačacie popruhy a spútačací opasok, které v českém zákoně o policii nenalezneme. Český policista sice použije poutací pás totožně, ale dle závazného pokynu policejního prezidenta (ZPPP č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách). Běžně se v ČR poutací opasek využívá u eskortního oddělení policie. Poutací opasek se používá za stejně vymezených podmínek, jako pouta s dodatkem, že je možné jej použít taktéž v situacích, kdy existuje důvodné podezření, že použití pout může být neúčinné. Co se týče poutacích popruhů, tak ty se používají v případech, kdy osoba umístěná v cele neovládá své jednání. Je nezbytné, aby po celou dobu, co dochází k použití popruhů, byla daná osoba umístěná v cele pod kontrolou policisty, který musí dbát na to, aby nedošlo k narušení krevního oběhu spoutaného jedince. V této souvislosti vnímám jako důležité zmínit i novinku v novele zákona o Policejním sboru, které spočívá v rozšíření použití pout nebo spoutávacího opasku i na osobu, která má být na základě rozhodnutí lékaře dopravena do zdravotnického zařízení a klade aktivní odpor, napadá jiné osoby, nebo ohrožuje svůj život nebo zdraví nebo poškozuje majetek. Jedná se především o transporty psychicky hendikepovaných osob do nemocnice. Takové ustanovení se v české právní

⁶⁷ Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Sb.z. o Policajnom zbore ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 2. 3. 2022]. Dostupné z: <https://zakony.judikaty.info/>

úpravě prozatím nenachází. ⁶⁸ Co se týče použití pout, platí pro Slovenskou i Českou republiku stejná oprávnění, včetně pravomoci vzájemného připoutání dvou nebo více osob, existuje-li důvodná obava, že může být ohrožena bezpečnost osob, majetek nebo ochrana veřejného pořádku, popř. že se osoba pokusí o útěk.

Užití služebního psa se nachází jak v české právní úpravě, tak v té slovenské a neexistují značné rozdíly.

Pokud se zaměříme na písmeno g) slovenské právní úpravy (vytláčanie motorovými vozidlami a vytláčanie koňmi) zjistíme, že ve slovenském zákoně jsou vymezeny tři podmínky pro použití tohoto donucovacího prostředku policistou, kdežto česká právní úprava pojednává o tom, že lze tento donucovací prostředek použít zpravidla pod jednotným velením a na pokyn velitele.

Použití speciálního střeliva a letadla v zákoně o PČR nenajdeme. Na Slovensku lze tedy oproti Česku použít pod jednotným velením speciální střelivo. Jde konkrétně o gumové projektily, střelivo naplněné barvivem a střelivo naplněné slzotvornou látkou. V české právní úpravě lze zmínit § 52 písm. d) vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky. Použití letadla v ČR řadíme do kompetencí Letecké služby PČR, a to zejména pro účely pátracích akcí.

Přejdeme-li k oprávněnému použití zbraně zjistíme, že v české právní úpravě je zmínka o použití zbraně vymezena samostatně, zatímco v té slovenské je přímo součástí výčtu donucovacích prostředků. Oba právní předpisy totožně definují, co je to zbraň, rozdíl sledujeme pouze v tom, že používá výraz zbraň hromadné účinnosti, zatímco česká úprava taxativně vyjmenovává typy zbraní, které působí hromadným účinkem. Pohlédneme – li na povinnosti, které má policista před provedením zákroku, můžeme říci, že jsou tyto povinnosti stejné, ale můžeme vnímat rozdíl v tom, že na Slovensku je policista povinen použít varovný výstřel. Zákon říká, že od varovného výstřelu lze upustit za předpokladu, že je ohrožen život nebo zdraví policisty nebo jiné osoby

⁶⁸ minv.sk: Novela zákona o Policajnom zbore je v pripomienkovom konaní. [online]. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=novela-zakona-o-polica-jnom-zbore-je-v-pripomienkovom-konani>

a provedení zákroku nesnese odkladu. Zákon o PČR neukládá policistovi povinnost použít varovný výstřel před použitím zbraně, ale existuje pro něj povinnost použití donucovacích prostředků, mezi které je zakomponován i varovný výstřel. Zákon o Policajnom zbore v § 61 písm. i) obsahuje ustanovení, které popisuje oprávnění policisty použít zbraň v prostoru státní hranice k přinucení zastavit dopravní prostředek, když jeho řidič nereaguje na opakovanou výzvu k zastavení. Tohle ustanovení si můžeme vysvětlit tak, že Slovenská republika s rozdílem od České republiky sousedí i se státy, které nepatří do Schengenského prostoru.⁶⁹ Co se týče povinností českého a slovenského policisty, můžeme spatřovat rozdíl v tom, že slovenský policista není povinen na rozdíl od toho českého sepisovat úřední záznam.

⁶⁹ PEŤOVSKÝ, Marián, Miriam ODLEROVÁ a Tomáš ŠKRINÁR. *Zákon o Policajnom zbore: aplikačná prax*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-682-8.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce byla zaměřena na téma porovnání postupu při služebním zákroku ve vybraných státech EU. Konkrétně byla ke komparaci zvolena Česká republika, Polská republika, Slovenská republika a Spolková republika Německo. Domnívám se, že téma bylo vypsáno z důvodu časté diskutovanosti, avšak nízké probádanosti v souvislosti s vytipováním rozdílů v postupech užívaných při služebním zákroku napříč státy Evropy. Lze konstatovat, že služební zákrok má ustálenou a jasně vymezenou definici. Pro potřeby jsem zvolila právní pohled, který říká, že jde o nejdůraznější úkony za použití síly nebo hrozby jejího použití. Jedná se o takovou činnost policisty, při které používá oprávnění, případně donucovací prostředky nebo zbraně k odvrácení nebezpečí nebo překonání protiprávního jednání, kterým je ohrožován veřejný pořádek nebo bezpečnost osob a majetku.

Z důvodu časté sledovanosti a medializaci nejrůznějších kauz, kdy dochází k nejasnostem, zda byla jednání příslušníků policie v souladu s jejich pravomocemi či nikoliv, se domnívám, že je mínění veřejnosti pro policisty velmi podstatné. Policisté by tedy měli ctít a dodržovat Etický kodex Policie ČR.

Cílem práce, tedy její teoretické části, bylo charakterizovat a vymezit problematiku služebního zákroku. Pro jeho naplnění bylo nejprve nutné vymezit některé pojmy vztahující se k této práci. Mezi ně byla zařazena i podrobná charakteristika podmínek, zásad, hledisek a omezení při přistoupení k zásahu do integrity osob.

Do následujících kapitol teoretické části byl zakomponován rozsáhlý až vyčerpávající výčet a charakteristika jednotlivých donucovacích prostředků, které jsou policisté na daných územích oprávněni použít. Smysl byl spatřován ve zpřehlednění existujících donucovacích prostředků a v následném usnadnění porovnání možných postupů. Dále byla představena i existující mezinárodní spolupráce v bezpečnostní oblasti mezi vybranými státy EU.

Pro představení vzájemné provázanosti jednotlivých členských států EU byly v práci nastíněny poznatky z mezinárodní policejní spolupráce v podobě přeshraničního pronásledování osob. Především jsem se zaměřila na vytyčení

účelu, důvodu a podmínek provedení přeshraničního pronásledování. Opomenuta nebyla ani zmínka možností a zákonných omezení provedení služebního zákroku za hranicemi státu. Ze služebních zákroků prováděných na území ČR nebo mimo něj jednoznačně vyplývá značná omezenost mezinárodními smlouvami a právními předpisy státu, na jehož území je služební zákrok realizován. Pro dokreslení problematiky pojednává jedna z následujících podkapitol práce o konkrétních případech přeshraničního pronásledování podezřelých občanů do Polské republiky, přičemž došlo k použití donucovacích prostředků. Jednalo se např. o donucovací prostředky „použití pout“, „zahrazení cesty vozidlem.“

Následné metodické části bylo primárně kladeno za cíl porovnat postupy států Evropské unie při provádění služebního zákroku ve snaze naplnit otázku difference. Cíl tedy tkvěl v popisu a nastínění práv a povinností Policie ČR v komparaci s policejními složkami dalších zvolených států a jejich příslušnými právními předpisy se zohledněním omezenosti dostupnosti zdrojů, ze kterých bylo možné čerpat. Smysl práce byl vnímán spíše jako náhled do vymezené problematiky s upozorněním na různé souvislosti, které se podílí na utváření výsledné podoby policejních sborů a v nichž je možné nalézat určitou podobnost.

V komparaci oprávnění Policie ČR s Policí PR se ukázalo, že některá ustanovení mají přehledněji a logičtěji vymezeny v jednom nebo druhém státě i přes vnímání značné podobnosti těchto zákonů. Za rozdílné a zajímavé pokládám existenci svěřací kazajky mezi polskými donucovacími prostředky, jejíž postup nasazení a zásady používání v jedné z kapitol práce podrobně popisují. Jako další rozdílný donucovací prostředek, se kterým se v ČR nesečkáme, je existence bezpečnostní přílby v polské právní úpravě. Ochrannou přílbu lze použít především k zamezení sebepoškozování v oblasti hlavy. Drobný rozdíl je spatřován i ve vymezení tří druhé cel, o nichž sice zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR pojednává, ale neřadí je mezi donucovací prostředky.

Největší rozdíly a obtížnost ve struktuře právní úpravy byly spatřeny v Německu. Forma policie a vůbec celého státu je řešena od základu úplně jinak. Německo je rozděleno dle spolkových zemí a každá země má své Ministerstvo vnitra

a vlastní policii. Zákony jednotlivých spolkových zemí působí velmi strohým dojmem a poukazují spíše na obecné podmínky použití donucovacích prostředků a podrobněji rozvádí pouze použití služební zbraně. Obecné podmínky jsou srovnatelné s těmi v České republice a jiných zemích.

Zákon Slovenské republiky je až na malé výjimky sepsán totožně jako zákon o PČR. Zákon o policii dokonce vychází ze stejné předlohy a najdeme v něm pouze drobné rozdíly v souvislosti s novelizacemi v posledních letech. Dá se říci, že ČR a SR spolu díky téměř žádné jazykové bariéře úzce spolupracují v policejních postupech a zákrocích.

V závěru lze konstatovat, že z hlediska praktického postupují policisté při služebním zákroku totožně a z tohoto faktu vychází i tato diplomová práce. Jednotlivé policejní sbory mají více shodných či podobných rysů, než rysů rozdílných. Vzhledem k tomuto smyslu práce bylo zvoleno srovnávat ČR pouze se státy evropskými, a to z prostého důvodu, že jde o kulturně, ekonomicky, politicky, historicky, mentalitou a v neposlední řadě „policejně“ blízké státy a národy.

Až na nepatrné rozdíly používají stejné donucovací prostředky. Podobnost spatřuji v zákonné úpravě Polské, České a Slovenské republiky. Naproti tomu Spolková republika Německo má z našeho pohledu méně přehlednou a spíše obecnou právní úpravu. Co se týče použití nejrazantnějšího a smrtícího donucovacího prostředku – použití zbraně, je logické, že všechny zmiňované státy kladou velký důraz a pozornost na charakteristiku a podmínky použití tohoto donucovacího prostředku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARSENIUK, Arkadiusz a Krzysztof GLOWACKI. *Środki przymusu bezpośredniego stanowiące indywidualne wyposażenie policjanta pionu prewencji*. Katowice, 2018.

DUDYCH, Leszek. *Wybrane aspekty taktyki interwencji policyjnych*. Legionowo, 2020. ISBN 978-83-62455-15-7.

GRYGUTIS, Andrzej. *Analiza użycia i wykorzystania środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej na podstawie wybranych zdarzeń*. Katowice, 2017. Dostupné u: Szkoła Policji w Katowicach.

HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

HRAZDÍRA, Ivo. *Základy metodiky výcviku a taktiky služebních zákroků*. Praha: Policejní akademie České republiky, 1996. ISBN 80-85981-25-4.

CHMIELEWSKI, P. a M. SZATAN. *Chwyty transportowe*. Katowice, 2004.

KUŽELKA, Imrich. *Taktický postup při zákrocích*. Brno, 2020. Dostupné u: Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy – vzdělávací zařízení Brno.

Metodická příručka č. 1/2008, ředitele služby pořádkové policie k používání donucovacích prostředků. v Praze, 2008. Dostupné pod č. jednacím: PPR - 22457-4/ČJ-2008-99UP.

Metodická příručka k použití zastavovacích pásů. Praha, 2014. Dostupné u: Policejní prezidium České republiky.

MURČEK, J. a kol. *Pořádková služba. Učební text pro SPŠ MV ČR*. Holešov: SPŠ MV ČR, 2004.

Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1.1.2009. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-743-0.

OLSZOWKA, Andrzej, Bartosz GLOWACKI a Mariusz SKUCHA. *Techniki obrony przed atakiem nożem*. SP Katowice, 2003.

PECHA, Jiří. *Skracamy drogę pokonujemy przeszkody łączymy*. V Chotěbuzi, 2014.

PEŤOVSKÝ, Marián, Miriam ODLEROVÁ a Tomáš ŠKRINÁR. *Zákon o Policajnom zbore: aplikačná prax*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-682-8.

PETRIŠČE, Ivan. *Přeshraniční pronásledování podezřelých osob České republiky s odcizeným vozidlem, bez zranění osob*. V Jeseníku, 2017.

Podręcznik słuchacza szkolenia zawodowego podstawowego, red. T. Składanek, G. Szot, Słupsk 2014.

SATLER, Pavel. *Přeshraniční pronásledování*. Plzeň, 2016. Dostupné u: KŘP Plzeňského kraje.

ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-193-6.

TKADLECOVÁ, Renata. *Smlouva mezi ČR a SRN o policejní spolupráci a o změně smlouvy mezi ČR a SRN o dodatcích k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959 a usnadnění jejího používání ze dne 2. února 2000*. V Plzni, 2008. Dostupné u: Odbor mezinárodní policejní spolupráce PP ČR.

Użycie broni palnej jako środka przymusu bezpośredniego. Aspekty prawne., red. R. Netczuk, Katowice, 2015.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2007 ze dne 15. listopadu 2007, *o přeshraničním pronásledování*.

Elektronické publikace

HAŠANOVÁ, J. *Použitie zbrane príslušníkom Policajného zboru v cestnej premávke*. In: *Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie* [online]. Lucie Kurilovská a Robert Bozalka. Bratislava: Inštitút vzdelávania MS SR v Omšeni, 2019, str. 67. [cit. 25. 1. 2022] ISBN 978-80-8054-831-5. Dostupné z: *Aplikačné aspekty vykonávania služobných zákrokov - zborník 2019*. APVV-17-0217.pdf

<http://magazyn.policja.waw.pl> *Uprawnienia funkcjonariusza policji w zakresie użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej*. [online]. [cit. 22. 2. 2022]. Dostupné z: <http://magazyn.policja.waw.pl/mag/z-zycia-garnizonu/42270,Nowe-uregulowania-dotyczace-Policji-zawarte-w-ustawie-z-dnia-24-maja-2013-r-o-sr.html>.

MATES, Pavel. *Bezprostřední zásahy v činnosti veřejných sborů. Trestněprávní revue* [online]. 2008, roč. 7, č. 5, str. 140 [cit. 22. 1. 2022]. ISSN 1213-5313. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

O trestním právu srozumitelně. *trestni-rizeni.com* [online]. [cit. 11. 2. 2022]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/zbran>.

Seznam právních předpisů

Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediační služba, Rejstřík trestů, soudnictví ve věcech mládeže, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob: novela TZ a TR od 1.2.2019: redakční uzávěrka 1.1.2019. Ostrava: Sagit, 2019. ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-322-4.

Zákon č. 273/2008 Sb., o *Policii České republiky* v posledním znění

Zákon o úkolech a pravomocích bavorské policie ve znění zveřejněném ke dni 14. září 1990.

Zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění

Elektronicky dostupné právní předpisy

minv.sk: *Novela zákona o Policajnom zbore je v pripomienkovom konaní.* [online]. [cit. 3. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=novela-zakona-o-policajnom-zbore-je-v-pripomienkovom-konani>.

Policejní zákon (PolG) ze dne 6. října 2020, v platném znění. [online]. [cit. 1. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.landesrecht-bw.de/>

ŠČUREK, Radomír. Použití donucovacích prostředků Policie ČR. [online]. Ostrava: Vysoká škola báňská. [cit. 2. 2. 2022]. Dostupné z: Použití donucovacích prostředků Policie ČR (vsb.cz).

VANGELI, B.: *Zákon o Policii České republiky*. Komentář. 2. vydání [online]. Praha: C. H. Beck, 2014 [cit. 2. 2. 2022]. ISBN 978-80-7400-543-5. Dostupné z: Zákon o Policii České republiky – Beck-online.

Zákon Národní rady Slovenské republiky č. 171/1993 Sb.z. o Policajnom zbore ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 2. 3. 2022]. Dostupné z: <https://zakony.judikaty.info/>.

Zákon o donucovacích prostředcích a střelných zbraních ze dne 24. května 2013, v platném znění. [online]. [cit. 18. 2. 2022]. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/srodki-przymusu-bezposredniego-i-bron-palna>.